

**T.C.
KİLİS VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

KİLİS İLİ 2018 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU
ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

KİLİS - 2019

ÖNSÖZ

Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam yani kısaca canlı varlıkları etkileyen dış tesirlerin tümüdür.

Canlıların kendi aralarındaki ve fiziksel ortamlarıyla olan ilişkileri ne yazık ki günümüzde artan nüfus, sanayileşme ve şehirleşmeye bağlı olarak olumsuz yönde etkilenmektedir. Çevre kirliliği ise insanların bütün faaliyetleri sonucu havada, suda ve toprakta meydana gelen olumsuz gelişmelerle doğal dengenin bozulmasıdır.

Çeşitli kaynaklardan çıkan katı, sıvı ve gaz halindeki kirletici maddelerin hava, su ve toprakta yüksek oranda birikmesi ile çevre kirliliği meydana gelmektedir.

Çevre meselelerinin çözümünde temel hareket noktası çevre kirliliğinin tespiti ve bu sorunları tanımlamaktır. Çevresel durumu anlamaya yönelik olarak hazırlanan bu Çevre Durum Raporu çevre ile sektörler arasındaki ilişkiyi yansıtmaya ve genel gidişat hakkında fikir sahibi olunması açısından önemlidir.

Hazırlanan bu rapor Kilis ilindeki çevre sorunları irdelenmekte ve çevre konusundaki değişmelerin takip edilebileceği kaynak niteliği taşımaktadır.

Gelecek kuşaklara daha yaşanabilir bir çevre ve daha yaşanabilir kentler bırakmak için yapılan bu çalışmaların çevre kirliliğinin sebeplerinin algılanmasını sağlaması ve önlenmesine katkı sağlayıcı nitelikte olmasını temenni ediyorum.

Cengiz HAMDEMİR
Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN ÖGELER.....	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI.....	11
A.5. EGZOZ GAZI EMİSYON KONTROLÜ	12
A.6. GÜRÜLTÜ	13
A.7. TEMİZ HAVA EYLEM PLANLARI.....	13
A.8. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	14
A.9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	14
B. SU VE SU KAYNAKLARI	15
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	15
B.1.1. Yüzeysel Sular	15
B.1.1.1. Akarsular.....	15
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	15
B.1.2. Yeraltı Suları.....	15
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	16
B.1.3. Denizler	16
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	17
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	18
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	18
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	18
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	18
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	18
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....	18
B.3.2.2. Diğer	20
B.4. DENİZ KIYI SULARININ KİRLİLİK DURUMU	20
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	20
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	20
B.5.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	20
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	22
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.....	22
B.5.2. Sulama	23
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	23
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	23
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	24
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	24
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı.....	24
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI.....	25
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	25
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	34
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	34
Katı Atık Düzenli Depolama Alanı.....	35
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	35

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	36
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar	36
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	36
B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	37
B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği.....	37
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	38
C. ATIK	39
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	39
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI.....	41
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	41
C.3.1. Eğitimler	41
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	42
C.3.3. Atık Miktarları	42
C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı	43
C.3.5. Ekipman	44
C.3.6. Kompost.....	44
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	45
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	47
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR.....	48
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER.....	49
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR.....	50
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL).....	51
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEE)	52
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ (HURDA) ARAÇLAR	54
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	54
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	55
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	55
C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları.....	56
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	56
C.14. MADEN ATIKLARI	56
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	57
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	58
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	58
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	58
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	59
D.1. FLORA	59
D.2. FAUNA.....	60
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	63
D.3.1. Ormanlar	63
Kilis İlinde Orman varlığı, Kilis Orman İşletme Müdürlüğünden alınan veriye göre tabloda verilmiştir.	63
D.3.2. Milli Parklar	63
D.4. ÇAYIR VE MERA	63
D.5. SULAK ALANLAR	64
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	64

D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	64
E. ARAZİ KULLANIMI	65
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	65
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	66
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	66
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	67
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	68
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	68
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	69
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	70
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	71
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	71
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	72
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	72
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	73
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	73
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	74

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi	5
Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri	6
Çizelge A.4 – Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tesis ve Baca Sayısı	7
Çizelge A.5 - (Kilis) ilinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler	9
Çizelge A.6 – (Kilis) ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler	9
Çizelge A.7 – Kilis ilinde 2018 yılında kullanılan doğalgaz miktarı	10
Çizelge A.8 – Kilis ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı.....	10
Çizelge A.9 - Kilis ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	10
Çizelge 10 - Kilis ilinde 2018 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	12
Çizelge A.11 - 2018 yılında Kilis ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	12
Çizelge B.12 – Kilis ilinin akarsuları	15
Çizelge B.13 - Kilis ilinde mevcut sulama göletleri	15
Çizelge B.14 – Kilis ilinin yeraltı suyu potansiyeli.....	16
Çizelge B.15 - Kilis ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	17
Çizelge B.17 – Kilis ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	33
Çizelge B.18 – Kilis ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu	34
Çizelge B.19 - Kilis ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	36
Çizelge B.20 – Kilis ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları (Tarım Orman İl Müdürlüğü,2018)	37
Çizelge B.21 - Kilis ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	38
Çizelge B.22 - Kilis ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	38
Çizelge C.23 - Kilis ilinde 2018 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	40
Çizelge C.24 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	41
Çizelge C.25 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	42
Çizelge C.26 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	42
Çizelge C.27 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	43
Çizelge C.28 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar.....	44
Çizelge C.29 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri.....	44
Çizelge C.30 - Kilis ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	45
Çizelge C.31 - 2018 yılında (Kilis) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	45
Çizelge C.32- 2018 yılında (Kilis) ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı	46

Çizelge C.33 - 2018 yılında (Kilis) ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	46
Çizelge C.34 – 2018 yılında (Kilis)ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu.....	46
Çizelge C.35 - 2018 yılında (Kilis) ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum.....	46
Çizelge C.36 - (Kilis) ilinde 2017 yılında atık işleme ve miktarı*	48
Çizelge C.37 – (Kilis.) ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*	49
Çizelge C.38 – (Kilis) ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*.....	50
Çizelge C.39 – (Kilis) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*	50
Çizelge C.40 - (Kilis) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)*	50
Çizelge C.41 – (Kilis) ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler.....	50
Çizelge C.42 – (Kilis) ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	51
Çizelge C.43 – Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	52
Çizelge C.44 – (Kilis) ilinde 2018 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar.....	53
Çizelge C.45 - (Kilis) ilinde 2018 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı	54
Çizelge C.46 – (Kilis) ilinde 2017 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	55
Çizelge C.47 – (Kilis) ilinde 2018 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri üretim kapasiteleri, cüruf ve bertaraf yöntemi	55
Çizelge C.48 – (Kilis) ilinde 2018 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	55
Çizelge C.49 – 2018 yılında (Kilis) ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	56
Çizelge C.50 - (Kilis) ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı	56
Çizelge C.51 – (Kilis) ilinde 2018 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	57
Çizelge C.52 – 2018 yılı itibariyle (Kilis) ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı	57
Çizelge Ç.53 – (Kilis) ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	58
Çizelge Ç.54 – (Kilis) ilinde 2018 yılında BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları.....	58
Çizelge E.55 – (Kilis) ilinde arazi kullanım sınıflandırması.....	65
Çizelge F.56 – Kilis İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	68
Çizelge F.57 – Kilis ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	69
Çizelge G.58 - Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	71
Çizelge G.59 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	72
Çizelge G.60 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	72

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1 - Kilis ilinde 2018 yılında (Kilis Hava Kalitesi) istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	11
Grafik A.2 - Kilis ilinde 2018 yılında (Kilis Hava Kalitesi) istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	11
Grafik A.3 – Kilis ilinde 2018 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	13
Grafik B.5 - (Kilis) ilinde 2018 yılı Kilis Belediyesi tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	21
Grafik B.6 - Kilis ilinde 2018 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	24
Grafik B.7 - Kilis ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı.....	25
Grafik B.8 – Kilis ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı	26
Grafik B.9 - Kilis ilinde 2018 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	37
Grafik B.10 - Kilis ilinde 2018 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	37
Grafik C.11 - (Kilis) ilinde katı atık kompozisyonu	39
Grafik C.12 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	41
Grafik C.13 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	43
Grafik C.14 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	44
Grafik C.15 – Yıl bazında (Kilis) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	45
Grafik C.16 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	47
Grafik C.17 – Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &**	49
Grafik C.18 – (Kilis) ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)*	50
Grafik C.19 – Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)	51
Grafik C.20 - (Kilis) ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton).....	53
Grafik C.21 - Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde AEEE işleyen tesis sayısı.....	53
Grafik C.22 – (Kilis) ilinde 2018 yılı kül atıklarının yönetimi	56
Grafik C.23 – (Kilis) ilinde 2018 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı.....	57
Grafik E.24– (Kilis) ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	65
Grafik F.25 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	68
Grafik F.26 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	69
Grafik F.27 – Kilis ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	70
Grafik G.28 – Kilis ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	71
Grafik G.29 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	72
Grafik G.30 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı	73

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 – Kilis ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri.....	10
Harita E.3 – Kilis ilinin Çevre Düzeni Planı	66

GİRİŞ

İlin nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi veri tabanı 2017 yılı verilerine göre toplamda 136.319 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu nüfusun 69.352 erkek ve 66.967 kadından oluşmaktadır. 2017 yılı verilerine göre nüfus dağılımı ise Kilis Merkez de 112.553 kişi, Elbeyli İlçesinde 5.325 kişi, Musabeyli İlçesinde 13.251 kişi, Polateli İlçesinde 5.190 kişidir.

Akdeniz iklimi (tropikal) ile karasal iklimin kesiştiği yerde bulunan Kilis ve yöresinde, söz konusu iklim kuşaklarının özellikleri egemendir. Yazın sıcak ve kurak, kışın soğuk ve yağışlı geçer. Bu yapı; biri sıcak-kuru diğeri serin nemli olmak üzere farklı klimatolojik özellik içerir.

Yüzölçümü 1.521 km² olan Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Hatay-Maraş oluşu ile Fırat Irmağı arasında uzanan Gaziantep Platosu'nun güneybatı kısmında, Türkiye - Suriye sınırı boylarında 36,800833 °K enlemi ve 37,123889 °D boylamı değerleri arasındadır. Şehir bu konumuyla Akdeniz ve Güneydoğu bölgeleri arasındaki geçiş kuşağı üzerinde bulunur. Ortalama yüksekliğinin fazla olmadığı (680 metre) bölgenin değişik kısımları arasında büyük yükselti farkları bulunmamaktadır. Genel durumu bozan küçük istisnalar göz önüne alınmadığında bölge; kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğudan daha yüksek kısımlarla çevrili korunmuş bir güney yamaç özelliği gösterir. 1995 yılında il statüsüne kavuşan Kilis' in sınır hattı, güneyden Türkiye - Suriye sınır, batı ve kuzey batıda Gaziantep-İslahiye, kuzey ve kuzeydoğudan Gaziantep merkez ve doğuda Gaziantep- Oğuzeli ilçeleriyle çevrilidir.

Kilis ili Merkez İlçesi, Gaziantep Yolu üzeri Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Sitesi bulunmaktadır. Organize Sanayi Sitesi 90 hektar alan üzerine kurulu olup, 43 firma bulunmaktadır. 128 hektarlık kamulaştırma çalışmaları devam eden genişleme alanı için ise 48 adet olmak üzere toplamda 91 adet sanayi parselinden oluşmaktadır.

Bölgedeki firmaların 27 faal, 8 kapalı ve 5 inşaat halinde ve 2 proje halinde olmak üzere toplam 42 firma bulunmaktadır. Firmaların sektörlere göre dağılımı ise tekstil 7, inşaat 2, kimya 3, gıda sanayi 13, tıbbi 1, otomotiv 1, yapı sistemleri 2, lojistik 1, metal 1, ahşap 1, plastik 2, konteynır 1, kağıt peçete 1 ve proje aşamasında 1 adet şeklindedir.

Kilis'te OSB alanı dışında da sanayi tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerde; pekmez, zeytinyağı, bulgur, döğme, biber, tahin-helva, suma (saf alkol), plastik ambalaj çantaları, sabun, yorgan, hazır yemek üretilmekte ayrıca 39 adet zeytinyağı fabrikası bulunmaktadır.

Kilis İli Polateli İlçesi sınırları içerisinde, Gaziantep İli ile ortaklaşa OSB kurmak amacıyla Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na başvuruda bulunulmuştur. Bölge Polateli İlçesi sınırları içerisinde bulunan Maliye Hazinesine ait arazi üzerinde kurulacaktır. Kilis İli sınırları içerisinde 35.000 dönüm ve Gaziantep İli sınırları içerisinde 11.000 dönüm olmak üzere toplam 46.000 dönüm üzerinde Polateli - Şahinbey Tekstil OSB kurulacaktır. Yeni oluşacak olan bu OSB alanı için talep toplanmış ve toplanmaya devam etmektedir. Şu ana kadar toplam 1.200 adet firmanın 230.000 dönüm talebi alınmıştır. "Polateli Şahinbey Tekstil Organize Sanayi Bölgesi Sanayiciler Derneği" kurulmuştur.

İlde tarımı yapılan tarla ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün buğdaydır. Buğday ekim alanı 224.116 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 21,2'dir. Türkiye buğday ekim alanları (77.726.000 da) içerisindeki payı ise % 0,28'dir. Üretim miktarı ise 70.083 ton olup, Türkiye buğday üretim miktarı içerisindeki payı yine (22.050.000 ton) % 0,31'dir.

İkinci sırada yer alan arpa ekim alanı 67.870 da olup Türkiye arpa ekim alanına oranı (27.205.100 da) % 0,25'dir. Üretim miktarı ise 20.257 ton olup, Türkiye arpa üretim miktarı içerisindeki payı (7.900.000 ton) % 0,25'dir.

Üçüncü sırada yer alan kırmızı mercimek ekim alanı 28.599 da olup Türkiye kırmızı mercimek ekim alanına oranı (2.605.000 da) % 1,1'dir. Üretim miktarı ise 4.379 ton olup, Türkiye kırmızı mercimek üretim miktarı içerisindeki payı (395.000 ton) % 1,11'dir.

İlde tarımı yapılan sebze ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün biberdir. Biber ekim alanı 21.900 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 2,07'dir. Üretim miktarı ise 43.800 ton olup, Türkiye biber üretim miktarı içerisindeki payı (1.975.269 ton) % 2,21'dir.

Sebze üretimi içerisinde ikinci sırada yer alan domates ekim alanı 8.796 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 0,83'dür. Üretim miktarı ise 35.184 ton olup, Türkiye domates üretim miktarı içerisindeki payı (11.820.000 ton) % 0,3'tür.

Sebze üretimi içerisinde üçüncü sırada yer alan karpuz ekim alanı 7.288 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 0,69'dur. Üretim miktarı ise 21.864 ton olup, Türkiye karpuz üretim miktarı içerisindeki payı (3.887.324 ton) % 0,56'dır.

İlde tarımı yapılan meyve ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün zeytindir. İlde zeytin genellikle yağlık olarak yetiştirilmektedir ve 3 kg zeytinden yaklaşık 1 kg zeytinyağı alınabilmektedir. Zeytin ekim alanı 263.157 da olup, İlin toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisinde zeytinin payı % 25,42'dir. Üretim miktarı ise 48.276 ton'dur.

Meyve üretimi içerisinde ikinci sırada yer alan ürün üzumdür. İlde üzüm genellikle şaraplık olarak yetiştirilmektedir. Üzüm ekim alanı 207.868 da olup, bunun 165.314 da'sı şaraplık, 38.708 da'sı kurutmalık ve ancak 3.846 da'sı ise sofralık olarak yetiştirilmektedir. Üzümün il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 19,7'dir. Üretim miktarı ise 123.869 ton olup, Türkiye üzüm üretim miktarı içerisindeki payı (4.011.409 ton) % 3,08'dir.

Kültür turizmi açısından önemli bir yere sahip olması gereken Kilis İli, Sosyal Tesislerin bulunmaması ve iyi tanıtım yapılmaması gibi nedenler ile hak ettiği yeri bulamamıştır. Yerleşim tarihi kesin olarak bilinmeyen Kilis İli Asur kaynaklarında Ki-Li-Zi, Roma döneminde ise Ciliza Sive Urmagiganti adıyla geçmektedir. Hititlerden bu yana önemli yerleşim merkezlerindedir. Hitit Roma Bizans kalıntıları yanında, Memluk ve Osmanlı yapıları bulunmaktadır. Çevrede yer altı mağaraları ve eski mezarlar vardır. En erken tarihli Türk yapıları Memluklu dönemindedir. Osmanlı yapıları da plan ve süsleme açısından bu yapıların etkisinde kalmıştır. Yapıların yazıtlarıyla günümüze ulaşması, sanat tarihi açısından önemlidir.

Yörede mevcut turizm çeşitleri şunlardır;

- 1- Kültür ve Tarih Turizmi
- 2- İnanç Turizmi
- 3- Av Turizmi
- 4- Eko Turizm (Doğa yürüyüşü, Tracking- Martavan Bölgesi)

1521 kilometrekarelik Kilis coğrafyasında doğa turizmine yönelik alanlar oldukça sınırlı olup; alt yapısı yapıp işletmeye açıldığında yöre halkına hizmet verebilecek 'günübirlik tesis olabilir', 2006 yılında yaban domuzu avına yönelik ' Av Turizmi Proje' çalışması başlatılmıştır.

Tarihsel ve arkeolojik değerler "Açık Hava Müzesi" , "Ören Yeri" , "Arkeo Park" biçiminde projelendirilebilir düşüncesinden hareketle, 2006 yılında: Oylum Höyük Mozaikli Bazilika ve Açık Hava Müzesi Projelendirilmiştir. Taşınmaz kültür varlıklarının onarımı için "8" tane konuta proje yardımı yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNÜN YAPILANMASI

Bakanlık taşra teşkilatının yapılanması Bakanlık Makamı'nın 20/07/2011 tarih ve 1892 sayılı Olur'u ile kabul edilmiş ve beş ayrı tipte taşra teşkilatı kurulmuştur.

Teşkilat tiplerine göre Kilis İli D Tipi İl Teşkilatlanması içerisinde tanımlanmış ve buna bağlı;

- A) İl Müdürlüğü,
- B) İl Müdür Yardımcılığı,
- C) Şube Müdürlüğü olmak üzere idari olarak sınıflandırılmıştır.

Müdürlükte;

- 1- İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 1 teknik personel,
- 2- Proje ve Yapım İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 7 teknik personel,
- 3- Yapı Denetim ve Yapı Malzemelerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdür V. 1 teknik personel,
- 4- ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 1 teknik personel,
- 5- Çevre Yönetimi ve Denetimden Sorumlu Şube Müdürlüğü; ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.
- 6- Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, 1 adet teknik personel
- 7- Bilgi Teknolojileri, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 9 memur, 4 Hizmetli ve 2 4/C'li personel kamu hizmetlerine devam etmektedir.
- 8- Tabiat Varlıklarını Koruma İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.
- 9- Yerel Yönetimler Şube Müdürlüğü, 1 adet Şube Müdürü, 1 adet memur tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca İl Müdürlüğüne bağlı, Milli Emlak Müdürlüğü mevcut olup, 1 Milli Emlak Müdürü, 2 Milli Emlak Müdür Yardımcısı, 1 Uzman Yardımcısı, 3 VHKİ, 1 harita teknikeri tarafından İl Merkezinde yer almakta olup, 3 ilçede Kaymakamlıklar bünyesinde Milli Emlak Birimleri mevcuttur.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirlenicilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirlenicilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun Grafikde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirlenici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA Hava Kalitesi İndeksini ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlayarak oluşturulmuştur. 5 temel kirlenici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM10), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
<i>Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..</i>	<i>..hava kalitesi koşulları..</i>	<i>..bu renkler ile sembolize edilir..</i>	<i>..ve renkler bu anlama gelir.</i>
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 (µg/m ³)	2019 (µg/m ³)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	42	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Çizelge A.4 – Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tesis ve Baca Sayısı

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri	-	-
Asit Üretim Tesisleri	-	-
Atık Geri Kazanım Ve Bertaraf Tesisleri	-	-
Cam Üretim Fabrikaları	-	-
Çimento	-	-
Demir - Çelik Ve Metalurji Fabrikaları	-	-
Doğalgaz Çevrim Ve Termik Santraller	-	-
Gıda Fabrikaları	-	-
Gübre Fabrikaları	-	-
Kağıt Fabrikaları	-	-
Kimya Fabrikaları	-	-
Kireç Fabrikaları	-	-
Lastik Üretim Tesisleri	-	-
Otomotiv	-	-
Petrol Ve Petrokimya Tesisleri	-	-
Şeker Fabrikaları	-	-
Tekstil Fabrikaları	-	-
TOPLAM	-	-

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Ögeler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirlenitçiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} - $10 \mu\text{m}$ 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) $2,5 \mu\text{m}$ 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç ($\text{Cu}+\text{Sn}$) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye

yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozonun fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

İlde gerek evsel ısınmada, gerekse sanayide ve araçlarda kullanılan yakıt miktarları ve cinsi aşağıdaki bilgiler doğrultusunda ilgili kurum/kuruluşlardan toplanarak çizelgelere işlenmiştir.

Çizelge A.5 - (Kilis) ilinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler
(Kaynak, Yıl)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rus-Afrika	9.666,39	6400	12-31	0,9	10	16
Yerli Kömür	TKİ, Tavşanlı-Kütahya	13.430	5.424	33,59	1,02	8,75	17,30

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 – (Kilis) ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler
(Organize Sanayi Bölgesi, 2019)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton) DSm ³ /yıl	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Kömür (ton)	Rus-Afrika	580	6400	12-31	0,9	10	16
Doğalgaz (DSm ³)	Gazdaş	421.189,835	9.242,02	-	-	-	-

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi

Çizelge A.7 – Kilis ilinde 2018 yılında kullanılan doğalgaz miktarı
(Gazdaş, 2019)

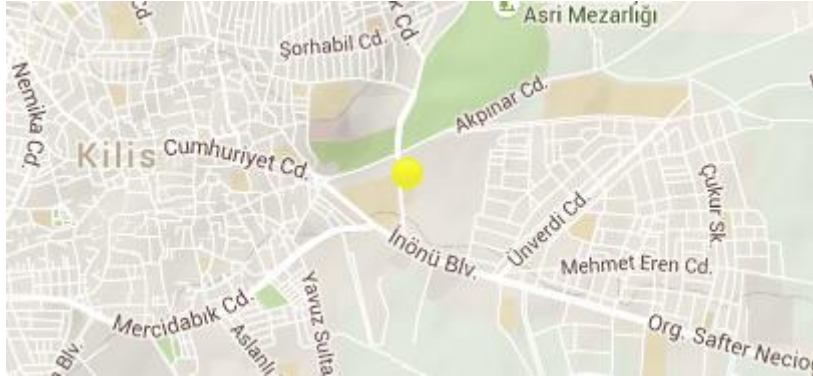
Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (Sm ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	14.785.308	9.258,6359
Sanayi	453.031	9.254,8624

Çizelge A.8 – Kilis ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı
(Kilis Belediyesi, 2019)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	---	---	---
Sanayi	0	0	0

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Harita A.1 – Kilis ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

İlimizde hava kalitesinin kontrolü çalışmaları kapsamında kömür denetimleri gerçekleştirilmekte olup, Mevzuata aykırı kömürlerin satışına izin verilmemektedir. İlimizde hava kalitesini bozan emisyon miktarları Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı tarafından ölçülmektedir. İlimizde bulunan 1 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun yeri Harita A.1 'de gösterilmektedir.

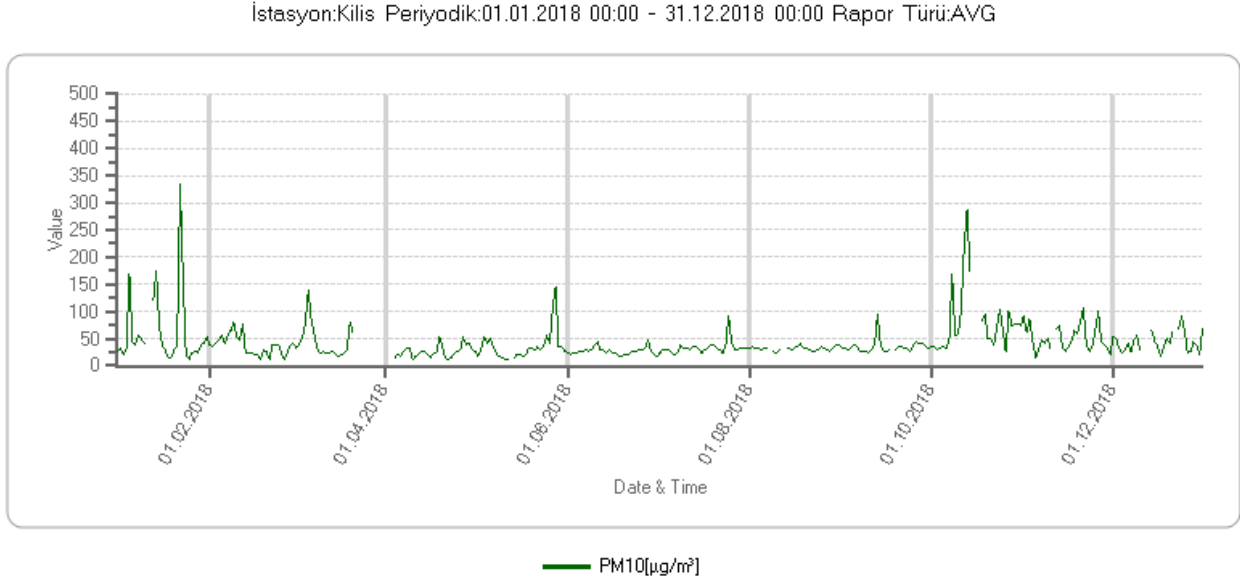
Çizelge A.9 - Kilis ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Kilis	36.71525717398012, 37.12709507620369	X					X

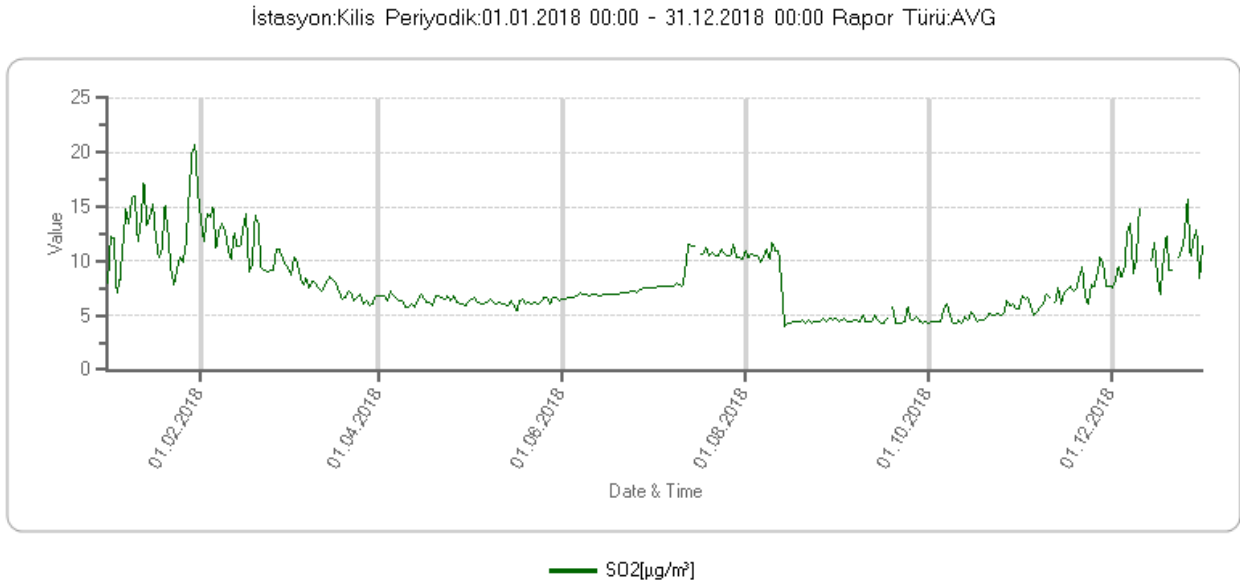
(havaizleme.gov.tr, 2018)

A.4. Ölçüm İstasyonları

2018 yılında İlimizde bulunan Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu verilerine göre hava kirletici parametreler için günlük ortalama değerlerini içeren grafik ve çizelge aşağıda gösterilmektedir.

Grafik A.1 - Kilis ilinde 2018 yılında (Kilis Hava Kalitesi) istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2018)

Grafik A.2 - Kilis ilinde 2018 yılında (Kilis Hava Kalitesi) istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2018)

Çizelge 10 - Kilis ilinde 2018 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2018)

KİLİS	SO ₂	AGS	PM ₁₀	AGS	C	AGS	N	AGS	NO	AGS	NO	AGS	OZON	AGS
Ocak	13	-	61	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	12	-	38	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	8	-	45	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	6	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	6	-	36	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	7	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	10	-	33	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	7	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	5	-	35	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	15	-	95	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	7	-	52	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	11	-	44	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ORTALAM	10	-	44	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

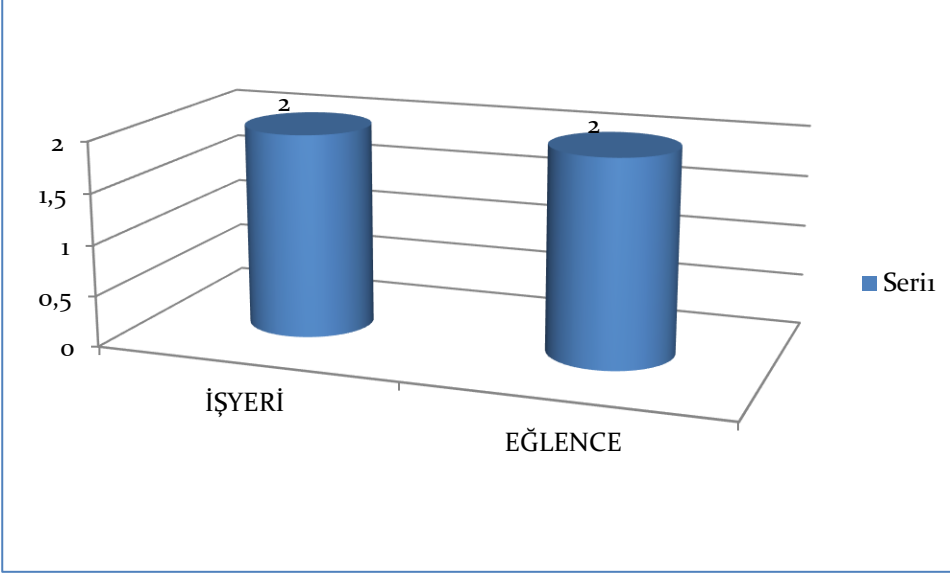
İlde 2018 yılı itibariyle 3 adet sabit ve 1 adet mobil emisyon ölçüm yetki belgesi yenilenmiştir. 2018 yılında İlimizde 13645 egzoz emisyon ölçüm pulu verilmiştir.

Çizelge A.11 - 2018 yılında Kilis ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(İl Emniyet Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
11.495	5.073	2.136	29.180	47.834	7.841	4.820	823	161	13.645

A.6. Gürültü

2018 yılında İl Müdürlüğümüze 4 adet gürültü şikayeti gelmiş olup, yerinde yapılan denetimlerle şikayet neticelendirilmiştir. Ayrıca İl Müdürlüğümüze ulaşan gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı Grafik A.3'deki gibidir.

Grafik A.3 – Kilis ilinde 2018 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

A.7. Temiz Hava Eylem Planları

THEP İlimizde yazılmış ve onaylanmıştır. Plan dahilinde, İlimizde faaliyet gösteren ve Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği gereğince alması gereken “Çevre İzni-Lisansı” kapsamında yükümlülüğü olan tesisler belirlenmiş ve gerekli Çevre İzin ve Lisans işlemleri yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda tesislerden “Emisyon “ konulu Çevre İzni alanların “Teyit Emisyon Ölçümleri” takip edilmektedir. 2018 yılı içinde İlimizde Anız yangınlarından dolayı, 16.218 TL idari para cezası uygulaması yapılmıştır.

İlimizde bulunan pide fırınlarının, bacalarından kaynaklanan is-duman için sulu baca filreleri yaptırılmış ve Kilis Belediyesince kontrol ve denetimleri devam edilmektedir.

İlimizde 3 adet Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonu mevcuttur. Bunlar periyodik olarak denetlenmektedir.

1 adet Hava Kalitesi Ölçüm Cihazımız mevcuttur.

İlimizde katı yakıt satıcısı belgesi olan tüm işyerleri denetlenmekte ve satış izin belgesi alınmamış kömür satışına izin verilmemektedir. Kontrol ve denetimler yapılmaktadır.

Kilis Belediyesi tarafından bisiklet yolu yapılmış olup, ayrıca yürüyüş yollarıda yapılmıştır. 2018 yılında 1500 metre olmak üzere toplam 6700 metre Bisiklet yolu mevcuttur.

İlimizde ısı yanma güçlerine göre ve faaliyetleri çerçevesinde değerlendirmeleri yapılmakta ve mevzuat gereği işlemleri yapılmaktadır.

Yeni kurulma aşamasında olan tesislerden ÇED Yönetmeliğine tabi olanların ÇED uygulaması yapılmaktadır.

Kilis Belediyesi tarafından 2018 yılı içinde 12 adet park yapılmış olup, toplam park sayısı 109 adettir.

A.8. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı çerçevesinde ildeki diğer resmi kurumlar ile yazışmalar gerçekleşmiş, Belediye tarafından şehir merkezine toplam 109 adet park yapıldığı, bunun 12 tanesinin 2018 yılında yapıldığı bilgisi alınmış olup, düzenli depolama sahasının işletmeye alınmış olup, metan gazından elektrik üretimi projesi kapsamında işlemlerin devam ettiği, sistemin kurulması için konunun takip edildiği bildirilmiştir.

A.9. Sonuç ve Değerlendirme

Gelişen teknoloji ile beraber Kilis ilinde de hava kirliliği konusunda sıkıntılar yaşanmakta olup, bu sıkıntıların giderilmesi amacıyla Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmış ve uygulanması ile ilgili olarak diğer kurumlarla iş birliği yapılmıştır. İl genelinde doğalgaz kullanımını artışı ile beraber ısınmadan kaynaklanan hava kirliliği konusunda azalma olması beklenmekte, yine hava kirliliğine neden olan egzoz gazı emisyonlarının minimize edilmesi için il genelinde üç sabit bir mobil egzoz gazı emisyon ölçüm istasyonu ile araçların egzoz ölçümlerinin yapılması sağlanmaktadır

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,

Kilis Belediyesi,

İl Emniyet Müdürlüğü, ,

SYDV,

OSB.

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Kilis 'de bulunan ve aşağıda tabloda ortalama akımları verilen akarsulardan, üzerine yapılan baraj ve göletlerle sulama yapılmaktadır. Bu akarsuların akımları düşük olduğu için enerji üretiminde kullanılamamaktadır.

Çizelge B.12 – Kilis ilinin akarsuları

(D.S.İ.20. Bölge Müdürlüğü, 2018)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Afrin Çayı	64,5	36,7	2,9	Asi	İçme suyu
Sabun Suyu	55,3	44,1	1,4	Asi	Sulama
Sinnep Suyu	34,2	25,8	0,4	Fırat	İçme suyu
Balık Suyu	30,7	13,5	0,5	Fırat	İçme suyu

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Kilis 'de doğal göl bulunmamakta olup, 3 adet sulama amaçlı gölet bulunmaktadır.

Çizelge B.13 - Kilis ilinde mevcut sulama göletleri

(D.S.İ.20. Bölge Müdürlüğü, 2018)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Balıkli Göleti	Homojen Toprak dolgu	3940000	702	3640000	Balıkli Göleti
Üçpınar Göleti	Homojen Toprak dolgu	4570000	370	3250000	Üçpınar Göleti
Sapkanlı Göleti	Homojen Toprak dolgu	2500000	1965	1897000	Sapkanlı Göleti

Ayrıca Demirciler Göleti yapım, Narlıca Göleti yapım ve Şenlikçe Göleti proje aşamasında olan göletlerdir

B.1.2. Yeraltı Suları

Kilis İlinde ova kapsamında, 2017 yılı sonuna kadar, DSİ tarafından araştırma, bedelli ve Suriyeli Sığınmacıların içme suyu ihtiyacı olarak, 33 ila 500 m derinlikte açılan 77 adet kuyuda yapılan değerlendirmeye göre genel olarak ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun yeraltısuyu potansiyeli bulunmamıştır. Ancak lokal olarak (Yeniyapan kaynak bölgesi gibi) yüksek verim alınan yerler bulunmaktadır. Açılan kuyuların kuyu verimlerinin 0 – 55 L/s arasında, özgül debilerinin 0.01 – 0.89 (L/s)/m arasında, pH değerlerinin 7 – 8 arasında, EC değerlerinin ise 500 –

700 micromho/cm arasında değiştiği ve genel olarak sulama suyu sınıfının C₂S₁ (T₂A₁) olduğu tespit edilmiştir.

DSİ tarafından 2017 yılı sonuna kadar, Elbeyli AFAD Konteynırkent'in içme-kullanma suyunun temini gayesiyle 150 m ile 305 m arasında değişen derinliklerde 9 adet sondaj kuyusu açılmıştır. Bu sondajlar neticesinde 1,5-5 L/s arasında debi elde edilebilmiştir. Öncüpınar AFAD Konteynırkentte ise 152'şer m derinlikte 4 adet kuyu açılmış ve 1,5-5 L/s arasında değişen verimler elde edilmiştir. Yine Suriyeli Sığınmacılar nedeniyle artan su ihtiyacının karşılanması için Resul Osman Dağı ile Kent Orman mesire alanlarında ve Yeniyanan kaynak bölgesinde 19 adet Kilis Belediye Başkanlığına (110-252 m arası derinlikte, 0-55 L/s arasında değişen verimde) ve 1 adet Elbeyli Belediye Başkanlığına (130 m derinlikte, 1,6 L/s verimli) kuyu açılmıştır.

Kilis ilinde ayrıca mevsimsel ve sürekli olarak boşalım gösteren kaynaklar mevcuttur. Bunların en önemlileri, Kilis ilinin bir kısım içme suyunu da sağlayan Merkez İlçe, Narlıca köyünde bulunan Narlıca kaynağı, Merkezde yer alan Akpınar ve Yeniyanan kaynakları ve yine Merkez İlçe, Beşenli Köyünde yer alan Başpınar kaynağıdır. Narlıca ve Yeniyanan kaynağı tamamen içme suyuna alındığı için ölçülememektedir. Akpınar ve Başpınar kaynaklarına ait mevcut ölçüm değerleri alınmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen kaynaklar dışında Polateli İlçesi, Polatbey Köyü, Merkez İlçesi Duruca Köyü, Beşenli ve Uzunlu Köyünde de kaynaklar bulunmaktadır. Ancak bu kaynaklar genellikle küçük debilidir (< 15 L/s).

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Genel olarak Kilis İlindeki kaynaklar, bazalt (Miyosen) – marn (Paleosen) ve kireçtaşı (Eosen) – marn (Paleosen) kondağında boşalmakta olup dipsavak kaynağı tipindedir. pH, EC ve sulama suyu sınıfları ise sondaj kuyularındaki değerlere benzer özelliktedir.

Kilis Belediye Başkanlığı tarafından 1999 ile 2011 yılları arasında DSİ 20. Bölge Müdürlüğüne müracaat ederek 24 adet içme-kullanma amaçlı yeraltı suyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır.

Çizelge B.14 – Kilis ilinin yeraltı suyu potansiyeli

(D.S.İ.20.Bölge Müdürlüğü,2018)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Akpınar	2.64
Başpınar (Beşenli)	1.68

Yeraltı suyu akiferleri, yer altı suyu kullanım amaçları, yeraltı suyu yıllık çekim miktarı konularına da kısaca değinilmelidir.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İldeki yeraltı su seviyesi ve bunun yıllar içerisindeki değişimi hakkında bilgi verilmelidir.

B.1.3. Denizler

Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Kilis İline ait yüzey sularına ait kalite sınıflandırması;

- İnanlı Deresi yüzeysel su kalitesi sınıflandırmasında IV. Sınıf olarak değerlendirilmiş olup, kirlenme kaynağını evsel atıksular ve sanayi tesislerinin (zeytinyağı imalathanleri) atıksuları oluşturmaktadır.
- Sinnepe Suyu – Seve Barajı yüzeysel su kalitesi sınıflandırmasında II. Sınıf olarak değerlendirilmiş olup, kirlenme kaynağı yerleşim yerlerinin atıksuları oluşturmaktadır.
- Afrin Çayı yüzeysel su kalitesi sınıflandırmasında A3 olarak değerlendirilmiş olup, kirlenme kaynağı tarımsal faaliyetler olarak görülmüştür.

Çizelge B.15 - Kilis ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2019)

Su Kaynağının Cinsi	Adı	Kullanım Amacı	Gözlem İstasyon Kodu	Analiz Sonuçları			Yeri	Koordinatlar	Yıllık Ortalama Nitrat
				Orta Fosfat	Toplam Fosfor	Toplam Azot			
Yüzey Suyu	Sapkanlı	Sulama Suyu	79-029	0,6789	0,723	2,919	Musabeyli Martavan-Gülbaba	36,827461 36,848361	6,098
Yüzey Suyu	Üçpınar Göleti	Sulama Suyu	79-014	0,74125	0,8154	2,109	Musabeyli Üçpınar Köyü	36,936227	3,8765
Yüzey Suyu	Seve Barajı	Sulama Suyu	79-028	0,569	0,7707	2,205	Merkez Küplüce	37,246265	10,915
Yüzey Suyu	Beşenli Çayı	Sulama Suyu	79-019	0,768	0,5514	3,916	Merkez Beşenli Köyü	37,059367	20,254
Yüzey Suyu	Balık Suyu	Sulama Suyu	79-018	0,7713	0,8371	2,3875	Polateli	37,135818	7,594
Yüzey Suyu	Afrin Çayı	Sulama Suyu	79-016	0,7929	0,6369	1,231	Merkez Deliçay Köyü	36,982159	2,101
Yüzey Suyu	Üçgöz	Sulama Suyu	79-017	0,6517	0,6621	3,552	Polateli	37,087029	20,381
Yüzey Suyu	Balıklı Göleti	Sulama Suyu	79-015	0,5896	0,7017	3,473	Musabeyli Balıklı Köyü	36,951679	4,466
Yüzey Suyu	Konak Göleti	Sulama Suyu	79-026	0,5411	0,6946	6,592	Merkez Konak Köyü	37,226344	22,149
Yüzey Suyu	Selmincik Hidrantı	Sulama Suyu	79-021	0,261	0,246	0,366	Elbeyli Selmencik	37,503731	0,827
Yeraltı Suyu	Akpınar Kaynak Suyu	Sulama (İçme) Suyu	79-001	<<<<	<<<<	<<<<	Merkez Akpınar	37,157037	1,0869
Yeraltı Suyu	Ravanda	Sulama (İçme) Suyu	79-022	<<<<	<<<<	<<<<	Polateli Belenözü Köyü	37,071157 36,875575	11,386
Yeraltı Suyu	Zamhalı Kuyu	Sulama (İçme) Suyu	79-024	<<<<	<<<<	<<<<	Merkez Zamhalı Kasteli	37,063674 36,755935	1,141
Yeraltı Suyu	Arpakesmez Kuyu	Sulama (İçme) Suyu	79-002	<<<<	<<<<	<<<<	Merkez Arpakesmez Köyü	37,180785 36,67776	5,184

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Kilis ili Merkez İlçesi, Gaziantep Yolu üzeri Organize Sanayi Bölgesi, mevcut durumda 90 hektar alan üzerine kurulu olup, 300 hektar genişleme alanına sahiptir. 300 hektar genişleme alanının 128 hektarı için kamulaştırma tamamlanmıştır. 90 hektar mevcut durum için 43 adet, 128 hektarlık kamulaştırma çalışmaları devam eden genişleme alanı için ise 48 adet olmak üzere toplamda 91 adet sanayi parselinden oluşmaktadır. 17.10.2017 tarihinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrollüğünde yapılacak olan “Atıksu Arıtma Tesisi Fizibilite raporu ve Uygulama Projeleri Hazırlanması” işi için ” Kilis Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü” ve “İO Çevre Çözümleri Araştırma ve Geliştirme Ltd. Şti” taraflar arasında sözleşme imzalanmıştır.

Yapılan fizibilite çalışmalarında atıksu arıtma tesisi kapasitesinin 1.kademe 2.000 m³/gün, 2.kademe 2.000 m³/gün toplamda 4.000 m³/gün kapasiteli olarak planlanmıştır. İlk aşamada 1. Kademe yapılacak olup sonrasında ihtiyaca göre 2. Kademe inşa edilerek faaliyete alınacaktır.

Kilis İli Acar Köyü, Kayalar Mevkii, Pafta No: O38-d-05-a-3-c Ada No:103 numarasında kayıtlı, 72.094,07 m² yüzölçümlü alanın, yaklaşık 14.000,00 m² (1. Kademe ve 2. Kademe dahil toplam alan) yüzölçümlü alanında tesis faaliyet gösterecektir.

Hali hazırda Kilis OSB alanında faaliyet gösteren tesislere ait atıksular, Kilis Belediyesi Merkezi Atıksu Arıtma Tesisine verilmektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde merkez atıksu arıtma tesisi, 2013 yılının Temmuz ayı içinde çalışmaya başlamıştır. Proje değerleri esas alındığında, 15.109,8 m³/gün debi değeri mevcuttur. Deşarj noktası, İl Merkezinin Güneyinde yer alan İnanlı Deresi'dir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Tarım Alanı (Da)	Tarla (2. ekilişler hariç)	47.868
	Sebze	44.415
	Meyve	506.958
Nadas Alanları		35.759
Toplam Tarım Alanı		152.100 ha
Toplam Tarım Alan		152.100 ha.
Toplam Sulanan Alan		17.456 ha.
Damla Sulama Sistemleri İle Sulanan Alan		4.182 ha.
Yağmurlama Sulama Sistemleri İle Sulanan Alan		3.166 ha.
Salma Sulama Sistemi İle Sulanan Alan		10.108 ha.

İlimizde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları aşağıda çizelge.17'deki gibidir.

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	1332	26.569
Fosfor	557	
Potas	48	
TOPLAM	1937	26.569

Çizelge B.18 – Kilis ilinde 2018 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2018)

İlimizde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeler aşağıda çizelge B18'da verilmiştir. (tarımsal ilaçlar vb.)

Çizelge B.19 – Kilis ilinde 2018 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2018)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Bitki Böcek İlacı	10.75	31.360
Herbisitler	Yabancı Ot İlacı	13.26	
Fungusitler	Bitki Mantar İlacı	6.08	
Rodendisitler	Tarla Faresi İlacı	0.030	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yağlık Yağlar			
TOPLAM		30.12	31.360

B.3.2.2. Diğer

İlde 2012 yılı içerisinde kullanıma açılan düzenli depolama alanı ile daha önce kullanılan vahşi depolama alanı kapatılmıştır.

B.4. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

Kilis İli sınırları, denize sınırları bulunmamaktadır

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

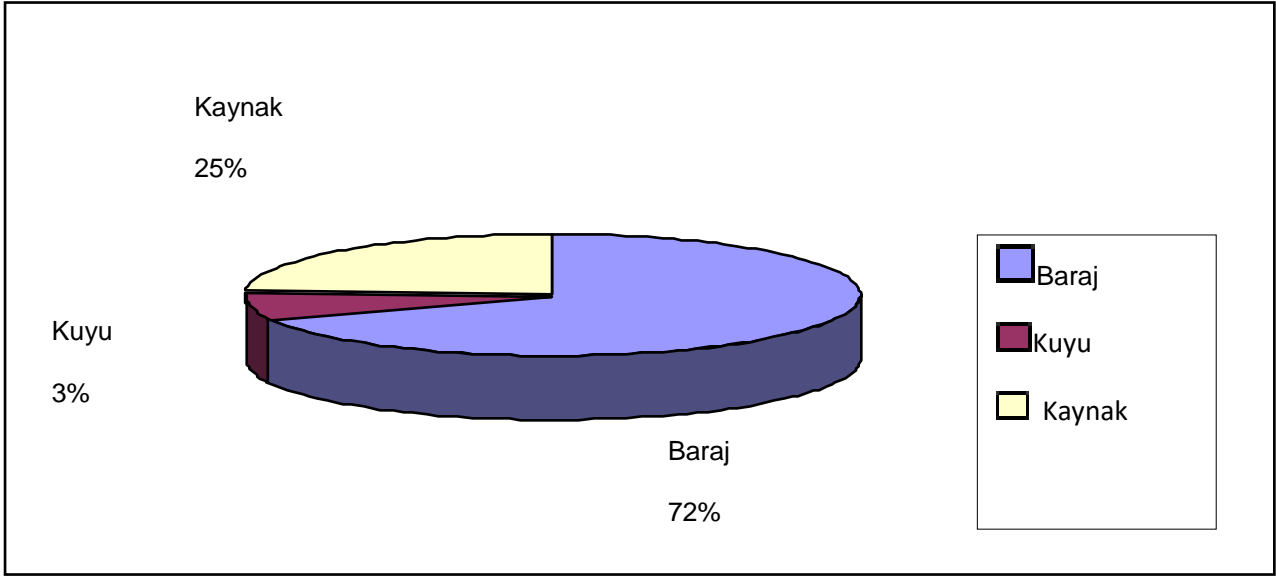
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde kentsel su teminin için çekilen suyun kaynağı, yıllara göre kullanım miktarları aşağıdaki gibidir.

Çizelge B.20 – Kilis ilinde kentsel su temini için çekilen suyun kaynağı (Kilis Belediyesi, 2017)

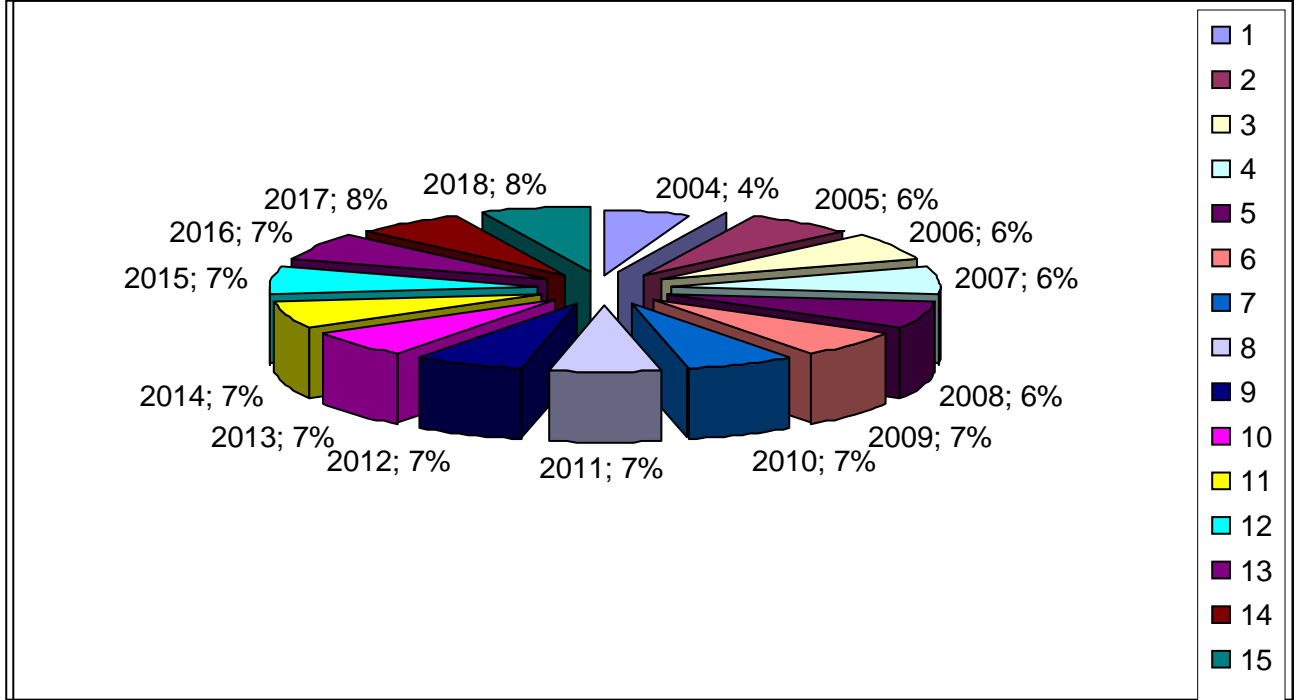
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (m ³)					
	Baraj (Seve)	Kuyu	Kaynak (Narlıca)	Kaynak (Yeniyapan)	Toplam
2000					898499
2001					1245479
2002					1375943
2003					1405281
2004					1391503
2005					1312601
2006					1318598
2007	10Temmuz sonrası devrede	63072	1576800		1639872
2008	3812572	60000	1892160		5764732
2009	3131740	62000	1734480		4928220
2010	3862300	63000	1766016		5691316
2011	4083580	58000	1829080		5970660
2012	5137513	50000	1419120		6606633
2013	6825600	-	-	-	6825600
2014	7326720	-		1314000	8640720
2015	7446000	788.400	-	1550520	9784920
2016	7538400	700.800	1296000	1267200	10802400
2017	5761711	800.463	978512	1545558	9075815
2018	8123229				

İlimizdeki 2007 (Temmuz sonrası)-2018 yılları kentsel su temini için çekilen suyun kaynaklara göre %'lik dağılımı aşağıdaki Grafik B.5'deki gibidir

Grafik B.4 - (Kilis) ilinde 2018 yılı Kilis Belediyesi tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Kilis Belediyesi,2018)

- İlimizdeki 2003-2018 yılları kentsel su temini için çekilen suyun yıllara göre %'lik dağılımı aşağıdaki gibidir.

İlimizde İçme ve Kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus, 97.745 ve Suriyeli misafir 126.708 kişidir. Toplam 224.453 kişidir.

İl genelinde rekreasyon amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır. Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus 97.745 kişidir. İlde 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi hizmeti verilen belediye sayısı 1 tanedir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye içindeki oranının % 'lik dağılımı şöyledir. (1994 – 1998 yılları arasındaki veriler bulunmadığından %0 olarak gösterilmiştir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

En önemlileri Narlıca Köyü çevresindeki Narlıca Kaynakları, Ömeroğlu Köyü çevresindeki Kırkpınar Kaynakları, Yeniyanan Köyü'ndeki Keleken Kaynağı, Kilis il merkezi doğusundaki Akpınar Kaynakları ile Yeşiloba ve Belenözü köylerindeki kaynaklardır.

Halk, basit kuyular ve sondajlar vasıtası ile yeraltı suyundan istifadeye çalışır. Bu kuyuların derinlikleri 20-25 m 'yi geçmediği için, kuyu verimleri, yağışların yok denecek kadar az, buharlaşmanın ise iyice şiddetlendiği, buna karşılık su ihtiyacının en fazla olduğu Temmuz ve Ağustos aylarında iyice azalır. Yeraltı suyundan diğer bir istifa şeklide *garaf* adı verilen kuyular vasıtası ile olmaktadır. Bunlar, boyutları 5-6 m. derinlikleri 8-10 m. kadar olan kare veya dikdörtgen, hatta bazen dikdörtgen şeklinde olabilen geniş kuyulardır. Bu kuyularda biriken yeraltısuyu, motopomp veya bostan dolapları ile 3-4 saat çekilerek bahçe sulamada kullanılırlar ve dolmaları için yeniden 3-4 saat beklenir.

Sözü edilen basit kuyulardan başka D.S.İ. ve Köy Hizmetleri tarafından da içme suyu temini ve araştırma amacı ile Kilis Ovası'nda 14 civarında su kuyusu açılmış ve bu kuyuların ancak yarısından su elde edilebilmiştir. Derinlikleri 36-227 m., statik seviyeleri, 3-20 m. arasında değişen bu kuyulardan su bulunanların akımları 0.5-3 lt. kadardır. Balık ve Sinnep Suları arasındaki düzlükler üzerinde ise henüz sondaj kuyusu açılmamış, hatta yeraltısuyu potansiyelinin belirlenmesi amacı ile tam bir etüt dahi yapılmamıştır. Kilis Ovası'nda ise yukarıda sözü edilen, içme suyu teminine yönelik birkaç kuyu dışında sulama amacına yönelik, devlet kuruluşları tarafından yapılmış hiçbir tesis bulunmamaktadır. Sulama suyu bir tarafa içme suyu yetersizliği çeken 25 civarında yerleşme birimi vardır. Bunların yarısını plato üzerindeki köylerde, diğer yarısını ise ova veya alçak düzlüklerdeki köyler oluşturmaktadır. Sahada içme suyu büyük çoğunlukla kaynaklardan sağlanmaktadır. Nitekim içme suyu bulunmayan köylerin % 90 a yakın bir kısmı su ihtiyaçlarını kaynaklardan, % 10 u da basit kuyulardan veya sondaj kuyularından sağlamaktadır. İldeki toplam emniyetli yer altı suyu rezervi 1 hm³/yıl 'dır. İl merkezinde Kilis Belediyesine ait 1 adet içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Su sıkıntısı çeken Kilis ilinde halk içme ve kullanma suyu ihtiyacını kendi imkânları ile açtığı kuyulardan temin etmektedir Belediye hizmet bölgesi içerisindeki içme suyu kaynakları:

1-Yeniyanan (Bent Harabeleri Kaynağı): Kilis'in ~ 20 km kuzeydoğusunda bulunan yer altı kaynağının ortalama yıllık debisi ~ 1.419.120 m³tür. Kaynaktan ilimize Ø500mm lik AÇB boruyla

su iletilmektedir. Fakat yapılan incelemelerde suyun şehre gelmediği güzergâh üzerinde kaybolduğu görülmüştür. Bu nedenle bu kaynak direk Seve Barajına akıtılmaktadır. 2016 yılında 1.550.520 m³ su çekilmiştir.

2-Seve Barajı: Yüzeysel kaynağımız olan Seve Barajı maksimum 19.02 hm³ kapasiteye sahiptir. Minimum kapasitesi ise 1.04 hm³ dür. 2016 yılında bu kaynaktan 7.446.000 m³ su alınıp içme suyu arıtma tesisimizde arıtılarak şehre dağıtım yapılmıştır. Seve barajından su önce barajın karşı yamacında inşa edilen 500 m³ lük depoya Ø500 mm çelik boru ile ~ 1431 m.ye basılmakta oradan da su cazibeyle Ø700mm CTP boru ile ~ 11374 m 'lik iletim hattıyla arıtma tesisine gönderilmektedir. Arıtma tesisinde de Konvansiyonel Arıtma yöntemiyle arıtılan su Çengeltepedeki mevcut 2500 m³ lük gömme depoya Ø350mm PE yüzçük boru ile 1607 m ye basılırken, Karataşdaki depoya cazibeli olarak 450 mm PE yüzçük boru ile 979 m. lik hat ile su verilmektedir. Demir, manganez vb. minareler bakımından zengin bir kaynaktır.

3-Kuyulardan 2018 yılında 3.809.087 m³ su çekilmiştir.

B.5.2. Sulama

Sulanan Tarım Alanı	17.456 ha.
Toplam Sulanan Alan	17.456 ha.
Damla Sulama Sistemleri İle Sulanan Alan	3.750 ha.
Yağmurlama Sulama Sistemleri İle Sulanan Alan	2.840 ha.
Salma Sulama Sistemi İle Sulanan Alan	9.065 ha.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Salma sulama yapılan alanlar, 10.108,00 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 10.108,00 Hektar * 1,2 Litre/Sn/Hektar = 12.129,60 Litre/Sn = 43.666,56 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

Genellikle Elbeyli İlçesi ve Köyleri ile kısmen diğer ilçeleri ve Köyleri **Salma Sulama Sistemi** ile arazi sulaması yapılmaktadır.(Gaziantep Kayacık Sulama Birliği)

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damlama sulama yapılan alan 4.182,00 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 4.182,00 Hektar * 0,6 Litre/Sn/Hektar = 2.509,20 Litre/Sn = 9.033,12 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

Yağmurlama Sulama İle Sulanan Alan = 3.166,00 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 3.166,00 Hektar * 0,8 Litre/Sn/Hektar = 2.532,80 Litre/Sn = 9.118,08 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

Yoğun olarak Merkez İlçe Doğu Köyleri, Polateli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Damla Sulama Sistemi**, (Büyükkonak, Küçükkonak, Karamelik ve Çörtten Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi)

Yoğun olarak Merkez İlçe Batı Köyleri, Musabeyli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Yağmurlama Sulama Sistemi**, (Gözkaya Tarımsal Sulama Kooperatifi, Hıçıpoğlu Tarımsal Sulama Kooperatifi ile Karbeyaz-Yuvabaşı-Üçpınar Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi, Gaziantep Hacıarslan Göleti)

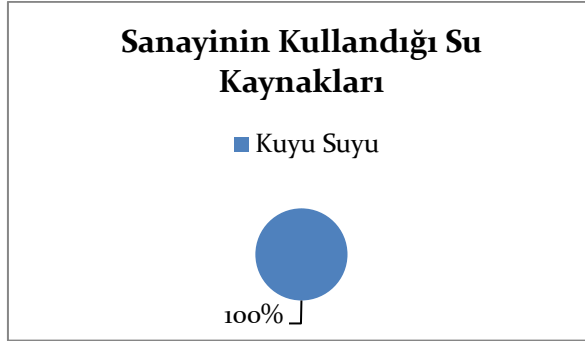
Sulama Yapılan Alanlarda Kooperatif - Birlik ve Drenaj Durumu;

Elbeyli ilçesinde Kayacık Sulama Birliği sulama sahasında salma sulama yapılan alanlarda DSİ tarafından kısmen drenaj kanalları yapılmış olup sınırdan Suriye'ye akmaktadır.

Diğer ilçelerde drene sitemi bulunmamaktadır. Yeraltına karışan sular civardaki derelere oradan da Afrin deresine akmaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde Organize Sanayi Bölgesinde, işletmeler kuyu suyu kullanmaktadır. Geri dönüşüm suyu kullanılmamaktadır

Grafik B.5 - Kilis ilinde 2018 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santralleri bulunmamaktadır.

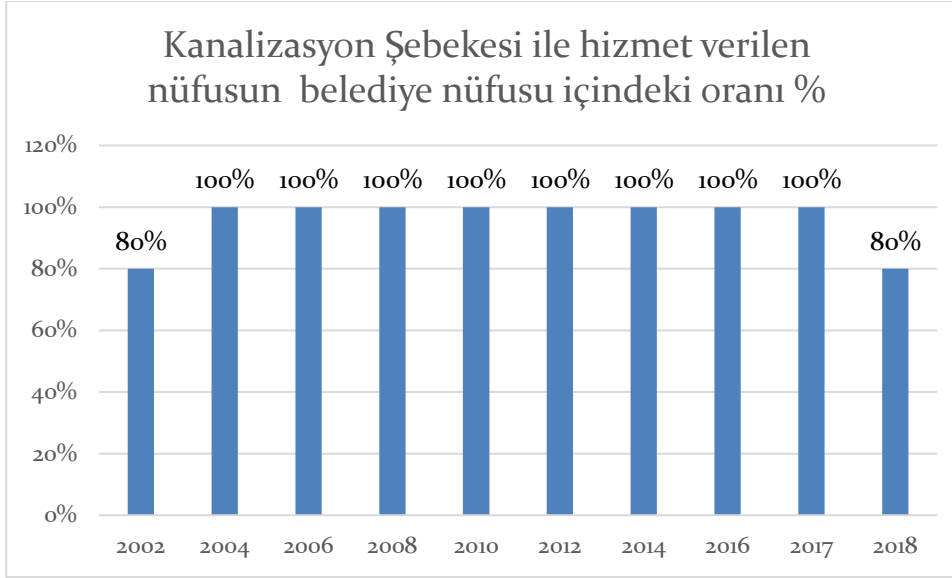
B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

İl genelinde rekreatif amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.

B.6. Çevresel Altyapı

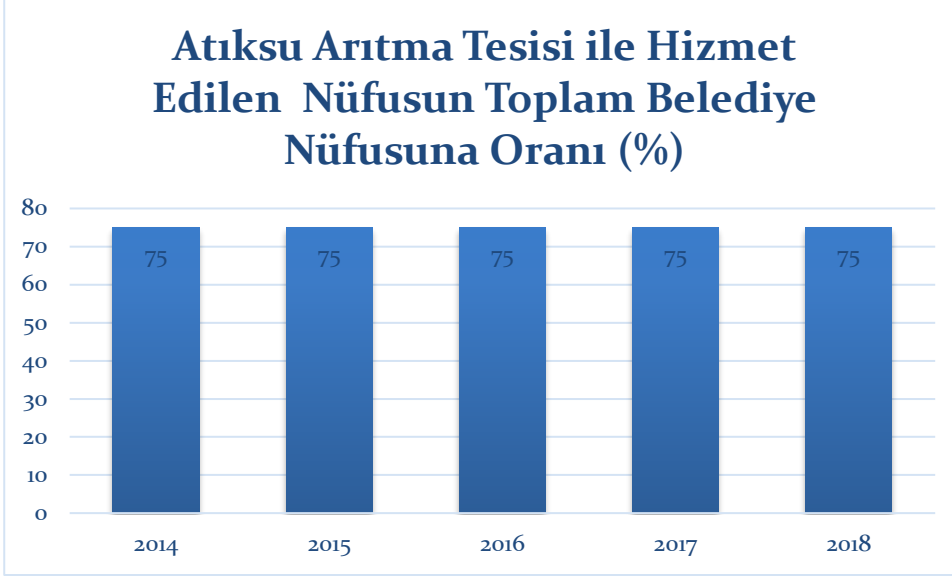
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Kilis İlinde 1994 yılı ve sonrasında kanalizasyon şebekesi hizmete girmiştir. Kilis'te kanalizasyon şebekesi hizmeti veren 3 belediye bulunmaktadır. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye içindeki oranının dağılımı aşağıdaki gibidir. (1994 – 1998 yılları arasında veri bulunamadığı için gösterilememiştir.)

Grafik B.6 - Kilis ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı
(Kilis Belediyesi,2018)

2018 yılında merkez mücavir alan içinde gelişme alanları ve yeni imar alanları açıldığı için kanalizasyon hizmeti %80 oranına düşmüştür. Yeni yapılacak kanalizasyon ve yağmur suyu hatlarıyla şehrin tamamına hizmet verilecektir

Grafik B.7 – Kilis ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı

(Kilis Belediyesi,2018)

Kilis ilinde Belediyeden ve Sanayiden kaynaklanan Atıksu arıtma tesisin çamurları %100 Katı Atık Düzenli Depolama sahasına gönderilmektedir. Aşağıda Şekil B.10 ve B.11’de verilmektedir.

Kilis Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi de aşağıda verilmiştir.

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalmış Cad. Tarık Buğra Sok. No: 15 - Ümraniye / İSTANBUL
Tel: 0216 499 0 249 (Pbx) Faks: 0216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Rapor No / Tarihi	ART.TÇ.14.05.236/27.05.2014
Talep Eden	KİLİS ATIKSU ARITMA TESİSİ
Talep Edenin Adresi	Kerkeçlik Mevkii Arpakesmez Köyü Yolu Üzeri - KİLİS
Örnek Kayıt No	TÇ.14.05.236
Örnek / Durum	Arıtma Çamuru / Kab
Örneğin Alan	ARTEK
Örneğin Alınma Şekli	Anlık
Örneğin Getirilişi	Yerinden Alınma
Örnek Sayısı/Ambalajı	1 Adet / 5000 g / Mühürlü / Plastik Kap
Analiz Tarihi	09.05.2014 - 20.05.2014
Örneğin Alındığı Yer	Çamur Bekleme Sahası
Örnek Alınma Tarihi	09.05.2014 - 13:30
Örneğe Uyg. İşlemler	Soğuk Zincir
Lab. Kabul Tarihi	09.05.2014 - 19:09

Firmamız yetkili numune alma personeli tarafından, "Çamur Bekleme Sahası"ndan anlık olarak alınarak laboratuvarımıza ulaştırılan Arıtma Çamuru numunesine ilişkin TS EN 12457- 04 eluata geçirme ön işlemi ile ve Y-34/073/2010 T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yeterlilik Belgesi kapsamında yapılan analiz sonuçları Atıkların Düzenli Depolanmasına İlişkin Yönetmelik 'te verilen İnert, Tehlikesiz ve Tehlikeli Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Metot No: Tarih	Metot Adı
EPA 200.7:1994	Determination of Metals and Trace Elements in Water and Wastes by Inductively Coupled Plasma-Atomic Spectrometry
EPA 3540C:1996 / EPA 3685A:1996 / EPA 8082A:2007	Solvent Extraction / Sulfuric Acid-Permanganate Cleanup / Polychlorinated Biphenyls (PCBs) by Gas Chromatography
EPA 5021A:2003/EPA 8015D:2003	Volatile Organic Compounds in Various Sample Matrices Using Equilibrium Headspace Analysis
SM 2540:C:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Total Dissolved Solids Dried at 180°C
SM 3112:B:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Mercury - Cold-Vapor Atomic Absorption Spectrometric Method
SM 4110:B:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Determination of Anions by Ion Chromatography with Chemical Suppression of Eluent Conductivity
SM 4500-Cl-B:2012	Stand. Methods for the Examination of Water and Wastewater Argentometric Method
SM 4500-SO4(-2):E:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Turbidimetric Method
SM 5310:B:2012	Stand. Method for the Ex. of Water and Wastewater High Temp. Combustion Method
TS 12089 EN 13137:2003	Atıkların Özellikleri - Atık, Çamur ve Sedimentlerde Toplam Organik Karbon (TOK) Tayini
TS 6227 ISO 6439:2005	Su Kalitesi - Fenol İndeksi Tayini - Damıtma Sonrası 4-Aminoantipirin Kullanılarak Uygulanan Spektrometrik Metotlar
TS 9546 EN 12880:2002	Çamurların Karakterizasyonu - Kuru Kalıntı ve Su Muhtevası Tayini
TS EN 12879:2003	Çamurların Özellikleri - Kuru Kütlelerin Kızdırma Kaybının Tayini
TS EN 14039:2004	Atıkların Nitelendirilmesi - C10-C40 Aralığındaki Hidrokarbon Muhtevasının Gaz Kromatografisi ile Tayini
TS ISO 10390:2013	Toprak Kalitesi - pH Tayini

İmzasız ve kaşesiz raporlar geçersizdir. Raporla yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Analiz yapılan numune, numunenin alındığından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürleri ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir. Bu rapor laboratuvarımızca yazılı izni olmadan kimsenin kopyalanıp çoğaltılamaz.

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI
ANALİZ RAPORU

Yapılan Analizler	Analiz Sonucu	Analiz Metodu	III.sınıf depolama sınır değerleri-İnerit	II.sınırdopolama sınır değerleri-(Tehlikesiz)	I.sınıf depolama sınır değerleri-Tehlikeli
Arsenik (mg/L)	0,02	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-0,2	<0,2-2,5
Baryum (mg/L)	0,6	EPA 200.7.1994	≤2	2-10	<10-30
Kadmiyum (mg/L)	0,001	EPA 200.7.1994	≤0,004	0,004-0,1	<0,1-0,5
Toplam Krom (mg/L)	0,04	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-7
Bakır (mg/L)	0,056	EPA 200.7.1994	≤0,2	0,2-5	<5-10
Çinko (mg/L)	0,00024	SM 3112.B.2012	≤0,001	0,001-0,02	<0,02-0,2
Molibden (mg/L)	0,016	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-3
Nikel (mg/L)	0,137	EPA 200.7.1994	≤0,04	0,04-1	<1-4
Kurşun (mg/L)	<0,015	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-5
Antimon (mg/L)	<0,006	EPA 200.7.1994	≤0,006	0,006-0,07	<0,07-0,5
Selenyum (mg/L)	0,028	EPA 200.7.1994	≤0,01	0,01-0,05	<0,05-0,7
Çinko (mg/L)	0,062	EPA 200.7.1994	≤0,4	0,4-5	<5-20
Klorür (mg/L)	16	SM 4500-Cl-B.2012	≤80	80-1500	<1500-2500
Florür (mg/L)	1,7	SM 4110.B.2012	≤1	1-15	<15-50
Sülfat (mg/L)	5	SM 4500-SO4-2)E.2012	≤100-400	600-2000	<2000-5000
Çözünmüş Organik Karbon (ÇOK) (mg/L)	1810	SM 5310.B.2012	≤50	50-80	<80-100
Fenol İndeksi (mg/L)	0,07	TS 6227 ISO 6439:2005	0,1	-	-
Toplam Çözünen Katı (TÇK) (mg/L)	1300	SM 2540.C.2012	≤400	400-6000	<6000-10000
Toplam Organik Karbon (TOK) (mg/kg)	42100 % 4,21	TS 12069 EN 13137:2003	≤ 30000 (%)	%5	%6
BTEX (mg/kg)	0,032	EPA 5021A:2003/EPA 8015D:2003	6	-	-
PCBs (mg/kg)	<0,003	EPA 3540C:1996 / EPA 3665A:1996 / EPA 8062A:2007	1	-	-
Mineral Yağ (mg/kg)	1664,22	TS EN 14039:2004	500	-	-
Kızdırma Kaybı (%)	91,2	TS EN 12879:2003	-	-	%10
pH	7,70	TS ISO 10390:2013	-	≥6	-
Kuru Madde (ve Nem Oranı) (%)	68,92	TS 9546 EN 12980:2002	-	-	-

EPA: Environmental Protection Agency TS: Türk Standartları ISO: International Organization for Standardization EN: European Norms SM: Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater, 22th Edition (2012)

Açıklamalar : Bu rapor 3 nüsha aslı olarak hazırlanmış olup, 2 nüshası müşteriye gönderilmiştir.
Tüm parametrelerin analizi AB-0012-T TÜRKAK Akreditasyon Belgesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Sorumlu İmzalar:
Laboratuvar Birim Yöneticisi

Birkan İŞMAN
Laboratuvar Müdürü
ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK

İmzasız ve kağıtsız raporlar geçerlidir. Raporun yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Analiz yapılan süreçlerde, numunelerin alımından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hata riski sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir. Bu rapor laboratuvarımızca yazılı izin olmadan kimsenin kopyalamayı veya yayınlamasını içermez.

Sayfa 2 / 2

EKOSİSTEM
ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI
Belge No
01/090/2013

Ekosistem
Analiz Prj. Dan. Hiz. Peyz. Müh. İnş. Çevre Lab. Taah. Tic. Ltd. Şti.
Mahfesiğmaz Mah. 79008 Sk. No:3 Çukurova/ADANA
Tel: 0322 232 99 57-232 99 67 Fax: 0322 232 99 27
Web: www.ekosistemcevre.com Email: ekosistem@ekosistemcevre.com

AB-0144-T

N-3122/17

09.10.2017

Deney Raporu
Test Report

Müşteri Adı/Adresi Customer Name/Address	KİLİS BELEDİYESİ ATIKSU ARITMA TESİSİ - KERKEZLİK MEVKİİ ARPAKESMEZ KÖYÜ YOLU ÜZERİ - KİLİS
Barkod ve Numune Numarası Barcode and Sample Number	T1042/17-3122/17, N-3122/17
Numune Cinsi ve Kabı Type of Sample and Container	ATIK(Aritma Çamuru) - C
Numunenin Alım-Kabul Tarihi Sampling and Acceptance Date	28.07.2017 - 28.07.2017
Deneyin Yapıldığı Tarih Date of the Test	28.07.2017 - 09.08.2017
Numunenin Teslim Koşulları Delivery Conditions of the Sample	NUMUNE, EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI PERSONELİ TARAFINDAN TS EN ISO 5667-13, ÇAMUR NUMUNESİ ALMA KLAVUZU, GT - 05 NUMUNE ALMA TALİMATINA GÖRE ALINMIŞ OLUP; GT - 06 NUMUNELERİN MUHAFAZA VE LABORATUVARA TAŞINMA TALİMATINA GÖRE LABORATUVARIMIZA GETİRİLMİŞTİR.
Açıklamalar Remarks	Florür, Bakır, Su Muhtevası, LOİ (Kızdırma Kaybı), Mineral Yağ(C10-C40'a kadar), BTEX (Benzen,toluen,etilbenzen ve ksilen), PCBs (7 Türdeş), Eluat pH Değeri, Toplam Organik Karbon, Toplam Çözünmüş Katı Madde, Çözünmüş Organik Karbon, Fenol İndeksi, Sülfat, Klorür, Çinko, Selenyum, Antimon, Kurşun, Nikel, Molibden, Civa, Toplam Krom, Kadmiyum, Baryum, Arsenik analiz talebi.
Raporun Sayfa Sayısı Number of pages of the Report	4 (EK: 2 Sayfa ARTEK Mühendislik Çevre Analiz Lab. Analiz Sonuçları)
Deney ve/veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri (olması halinde) ve deney metodları bu sertifikanın tamamlayıcı kısmı olan takip eden sayfalarda verilmiştir. The testing and/or measurement results, the uncertainties (if applicable) with confidence probability and test methods are given on the following pages which are part of this report.	
Raporu Hazırlayan Prepared by	Ornylaçan Subscriber
Ozge CEMENÇİ Biyolog	S. Ozhan GEDİK Çevre Mühendisi 09.10.2017
Bu Rapor EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI'nın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürlü raporlar geçersizdir. This report cannot be reproduced partly without written permission. Reports without signature and seal are not valid.	
F32	Rev.No:08/Rev.Tarihi: 16.12.2016 İlk Yayın Tarihi: 20.11.2006 Sayfa 1/2

EKOSİSTEM
ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

Ekosistem
Analiz Prj. Dan. Hiz. Peyz. Müh. İnş. Çevre Lab. Taahh. Tic. Ltd. Şti.
Mahfesiğmaz Mah. 79008 Sk. No:3 Çukurova/ADANA
Tel: 0322 232 99 57-232 99 67 Fax: 0322 232 99 27
Web: www.ekosistemcevre.com Email: ekosistem@ekosistemcevre.com

AB-0144-T

N-3122/17

09.10.2017

Deney Raporu
Test Report

Proje Adı ve Rapor No (Project Name and Number): KİLİS BELEDİYESİ ATIKSU ARITMA TESİSİ'NE AİT ARITMA ÇAMURU - DEKANTÖR ÇIKIŞI (Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik EK-2 - ANLIK) N-3122/17

Parametre Parameter	Birim Unit	Analiz Sonucu Test Result	İnert Atık Depolama Tesisleri İçin Sınır Değerler	Tehlikesiz Atık Depolama Tesisleri Sınır Değer	Tehlikeli Atık Depolama Tesisleri İçin Sınır Değer	Analiz Metodu Test Method
Civa	mg/l	<0,001	0,001	0,02	0,2	SM 3112 B
Bakır	mg/l	<0,1	0,2	5	10	SM 3111 B
Çinko	mg/l	1,08	0,4	5	20	SM 3111 B
Nikel	mg/l	0,008	0,04	1	4	SM 3113 B
Florür	mg/l	3,82	1	15	50	SM 4500 F- B, D
Sülfat	mg/l	121,9	100	2000	5000	SM 4500 SO4-2 E
Klorür	mg/l	122	80	1500	2500	SM 4500 Cl- B
Kurşun	mg/l	<0,002	0,05	1	5	SM 3113 B
Baryum	mg/l	<1	2	10	30	SM 3111 D
Antimon	mg/l	<0,002	0,006	0,07	0,5	SM 3113 B
Arsenik	mg/l	<0,002	0,05	0,2	2,5	SM 3114 C
Selenyum	mg/l	<0,005	0,01	0,05	0,7	SM 3114 C
Molibden	mg/l	<0,005	0,05	1	3	SM 3113 B
Kadmiyum	mg/l	0,0004	0,004	0,1	0,5	SM 3113 B
Toplam Krom	mg/l	0,007	0,05	1	7	SM 3113 B, SM 3030 K
Su Muhtevası	%	24,65	-	-	-	TS 9546 EN 12880
Fenol İndeksi	mg/l	<0,015	0,1	-	-	TS 6227 ISO 6439
PCBs (7 Türdeğ)	mg/kg	<0,2	1	-	-	EPA 8082 A - EPA 3665 A - EPA 3540 C
Eluat pH Değeri	-	7,27	-	-	-	TS ISO 10390
LOI (Kızdırma Kaybı)	%	5,49	-	-	10	TS EN 12879
Toplam Organik Karbon**	%	<1,57	3	5	6	TS 12089 EN 13137
Çözünmüş Organik Karbon**	mg/l	15,27	50	80	100	SM 5310 B
Toplam Çözünmüş Katı Madde	mg/l	720	400	6000	10000	SM 2540 C
Mineral Yağ(C10-C40'a kadar)	mg/kg	194,55	500	-	-	TS EN 14039
BTEX (Benzen,toluen,etilbenzen ve ksilen)	mg/kg	<0,3	6	-	-	EPA 5021 A - EPA 8015 D

Not: ** İşaretili Dencyler Akreditasyon Kapsamı Dahilinde Değildir.** İşaretili parametreler ARTEK Mühendislik Çevre Analiz Laboratuvarı Tarafından Analiz Edilmiştir.

"Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir." " The results belong to the tested sample". Gelen numuneler raporu çıktıktan sonra 15 iş günü muhafaza edilecektir.

Görüşler ve Yorumlar (Ideas and Comment):

Bu Rapor EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI'nın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mührsüz raporlar geçersizdir.
This report cannot be reproduced partly without written permission. Reports without signature and seal are not valid.

F32

Rev.No:08/Rev.Tarihi: 16.12.2016

İlk Yayın Tarihi: 20.11.2006 Sayfa 2/2

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalmış Cad. Tanık Buğra Sok. No: 15 - Ümraniye / İSTANBUL
Tel: 0216 499 0 246 (Pbx) Faks: 0216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Rapor No / Tarihi	080817.014 / 09/10/2017		
Müşterinin Adı	EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI		
Müşterinin Adresi	MAHFESİĞMAZ MAHALLESİ ADNAN KAHVECİ BULVARI 79008 SOKAK NO: 3 Çukurova/Adana/Türkiye		
Numune No	080817.014	Numunenin Alındığı Yer	N-3122/17
Numune/Durum	ARITMA ÇAMURU/Atık (Eluat)	Numunenin Alınma Tarihi - Saati	28/07/2017 08:00:00 28/07/2017 08:00:00
Numuneyi Alan	Ekosistem	Numuneye Uygulanan İşlemler	Soğuk Zincir - Kimyasal Koruma
Numunenin Alınma Şekli	Anlık	Numunenin Kabul Tarihi - Saati	08/08/2017 - 09:56:09
Numunenin Getirilişi	Kargo	Analiz Başlangıç/Bitiş Tarihi	09/08/2017 09/08/2017
Numune Sayısı / Ambalajı	500 ml Orjinal Ambalaj		

Metot Numarası	Metot Adı - Tarih
TS 12089 EN 13137	Atıkların özellikleri-Atık, çamur ve sedimentlerde toplam organik karbon (TOK) tayini-(2003)
SM 5310 B	Total Organic Carbon (TOC) - High Temperature Combustion Method-(2014)

ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK HİZ. TİC. A.Ş.

İmzasız ve kağıtsız raporlar geçersizdir. Raporlarda yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü tek başına veya ayrı ayrı kullanılmaz. Numune alma ve taşıma işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Analiz yapılan numunede, numunenin alındığından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakımların istenilen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örnekleme alanına aittir.

Sayfa (1 / 2)

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI

ANALİZ RAPORU

Firma Adı	EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI					
Rapor No / Tarihi	080817.014 / 09/10/2017					
Analiz Parametreleri	Analiz Metodu	Birim	Analiz Sonucu	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- I. sınıf (Tehlikeli)	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- II. sınıf (Tehlikesiz)	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- III. sınıf (İnert)
Çözünmüş Organik Karbon (DOC) Tayini (*)	SM 5310 B	mg/L	15,27	80 <- ≤100	50 <- ≤80	≤50
Toplam Organik Karbon (TOC) Tayini (*)	TS 12089 EN 13137	%	<1,57	5 <- ≤6	3 <- ≤5	≤3

* İşaretili parametreler bakanlık ve Türkak kapsamında raporlanmıştır.

Açıklamalar : Bu rapor 2 nüsha halinde hazırlanıp, müşteriye gönderilmiştir. Bu rapor laboratuvarımız tarafından elektronik ortamda arşivlenmektedir.
Tüm parametreleri analizin AB-0012-T TÜRKAK Akreditasyon Belgesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Sorumlu İmzalar:

Özlem GÜLER
Laboratuvar Birim Yöneticisi

Melihat AYDIN U.
Laboratuvar Müdürü

ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DAN. HİZ. TİC. A.Ş.

İmzasız ve kaşesiz raporlar geçersizdir. Raporlarda yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü tek başına veya ayrı ayrı kullanılamaz. Numune alma ve taşıma işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınışından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir.

Sayfa (2 / 2)

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

Çizelge B.16 – Kilis ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Çevre ve Şehircilik –Kilis Belediyesi, 2018)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	Merkez	X			X		15.109 m ³ /gün			36.669-37.156		91458	15-20 ton/gün
İlçeler	Elbeyli			X									
	Musabeyli			X									
	Polateli			X									

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

SAİS Bilgileri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı’nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden elde edilebilir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Kilis ili Merkez İlçesi, Gaziantep Yolu üzeri Organize Sanayi Bölgesi, mevcut durumda 90 hektar alan üzerine kurulu olup, 300 hektar genişleme alanına sahiptir. 300 hektar genişleme alanının 128 hektarı için kamulaştırma tamamlanmıştır. 90 hektar mevcut durum için 43 adet, 128 hektarlık kamulaştırma çalışmaları devam eden genişleme alanı için ise 48 adet olmak üzere toplamda 91 adet sanayi parselinden oluşmaktadır. 17.10.2017 tarihinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrollüğünde yapılacak olan “Atıksu Arıtma Tesisi Fizibilite raporu ve Uygulama Projeleri Hazırlanması” işi için ” Kilis Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü” ve “İO Çevre Çözümleri Araştırma ve Geliştirme Ltd. Şti” taraflar arasında sözleşme imzalanmıştır.

Yapılan fizibilite çalışmalarında atıksu arıtma tesisi kapasitesinin 1.kademe 2.000 m³/gün, 2.kademe 2.000 m³/gün toplamda 4.000 m³/gün kapasiteli olarak planlanmıştır. İlk aşamada 1. Kademe yapılacak olup sonrasında ihtiyaca göre 2. Kademe inşa edilerek faaliyete alınacaktır.

Kilis İli Acar Köyü, Kayalar Mevkii, Pafta No: O38-d-05-a-3-c Ada No:103 numarasında kayıtlı, 72.094,07 m² yüzölçümlü alanın, yaklaşık 14.000,00 m² (1. Kademe ve 2. Kademe dahil toplam alan) yüzölçümlü alanında tesis faaliyet gösterecektir.

Kilis İlinde proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisi ile ilgili bilgiler Çizelge B.18 ile verilmiştir.

Çizelge B.17 – Kilis ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü, 2018)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Kilis	Faal		yok			Vidanjör ile Kilis Belediyesi AAT’ne çekim yapılmaktadır.
Kilis	Proje	1.Kademe 2.000m ³ /gün 2.Kademe 2.000m ³ /gün				Sinnep Deresi

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirletilmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Taban kaplama sistemi en alttan üste doğru şu şekilde oluşturulmuştur:

- ❖ Tesviye edilmiş doğal zemin
- ❖ Geosentetik kil örtü
- ❖ HDPE Geomembran

- ❖ Koruma tabakası, Geotekstil
- ❖ Drenaj tabakası

2011 yılına kadar ilde vahşi depolama yapılmaktaydı. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi yapılırken aynı ihale kapsamında Vahşi Depolama Alanının rehabilitasyonu da yapılmıştır.

- İldeki Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Kilis Çukuroba Köyü mevkiinde bulunmaktadır. Haritada yerinin gösterimi aşağıdaki gibidir.

Katı Atık Düzenli Depolama Alanı

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atık su geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulanmasında, endüstriyel geri kazanım, yer altı enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvalet vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım metotları bulunmakta olup, ilimizde arıtılmış atıksuyun yeniden kullanımı yapılan sektör ve miktarları tablo halinde verilmiştir.

İl: KİLİS	Tesis sayısı	Toplam Atıksu Miktarı (m ³ /yıl)	Toplam Arıtılan Atıksu Miktarı (m ³ /yıl)	Yeniden Kullanılan Arıtılmış Atıksu Miktarı		
				Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)
Münferit Sanayi Tesisi						
Hazır beton tesisi	3	28 (m ³ /gün)	28 (m ³ /gün)	28 (m ³ /gün)

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında noktasal kaynaklı toprak kirliliğine rastlanmamıştır.

Çizelge B.18 - Kilis ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(Kaynak, yıl)

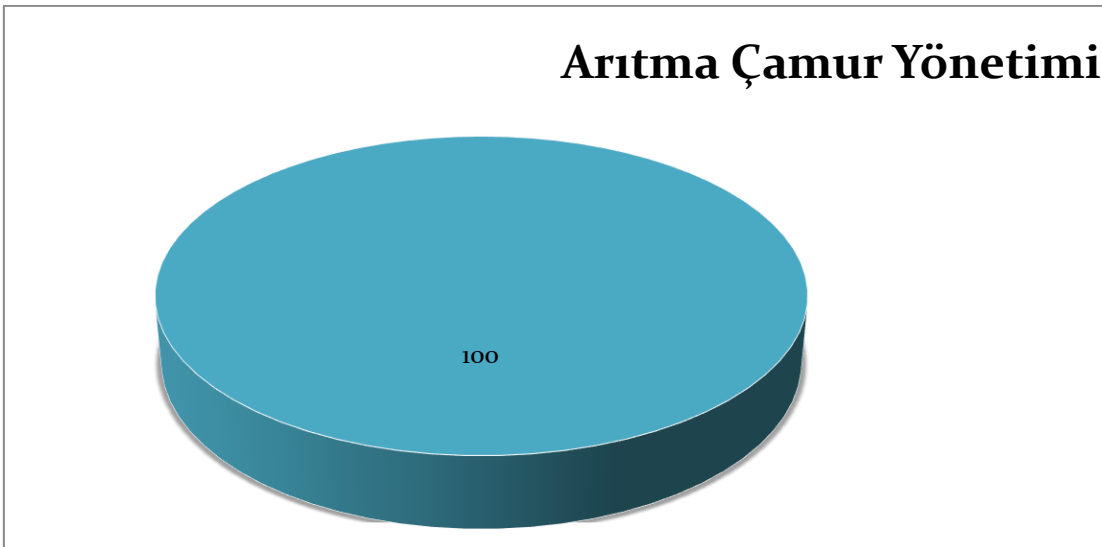
Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda kullanılan temizleme faaliyetleri ve yöntemleri
		Var	Yok	
1.-----	-----	-----	-----	-----
2.				
3.				

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamındaki çalışmalar henüz proje aşamasındadır.

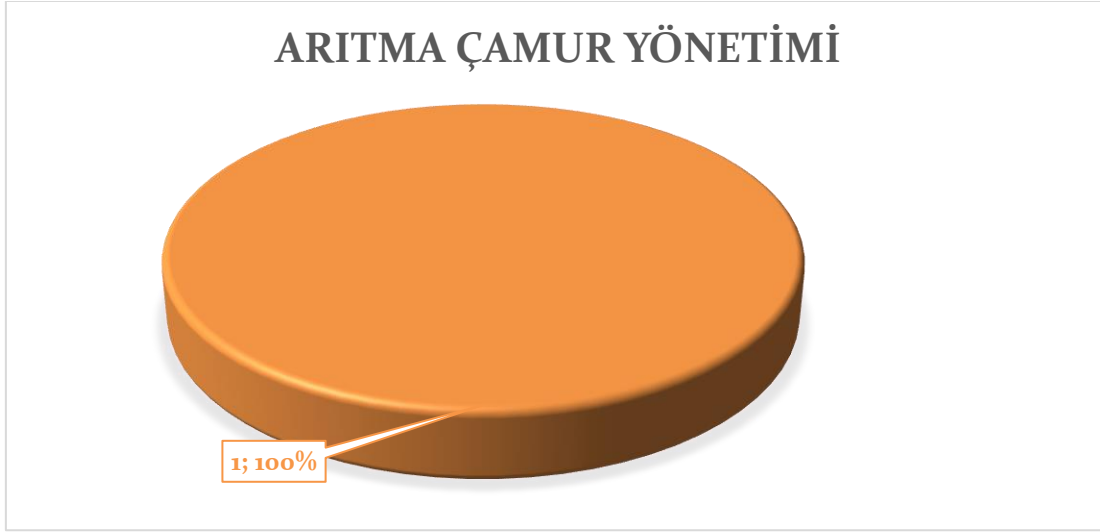
Sanayiye ait arıtma çamurları bulunmamaktadır.

Kilis ilinde Belediyeden ve Sanayiden kaynaklanan Atıksu arıtma tesisin çamurları %100 Katı Atık Düzenli Depolama sahasına gönderilmektedir.

Grafik B.8 - Kilis ilinde 2018 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi

(Kilis Belediyesi,2018)

Grafik B.9 - Kilis ilinde 2018 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi

(Kilis Belediyesi,2018)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde, Madencilik faaliyetlerinde dolayı ÇED Yönetmeliği gereğince hazırlanan ÇED Raporları / Proje Tanıtım Dosyaları ile birlikte istenmektedir. Bu kapsamda, madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılması ilişkin Yönetmelik gereğince işlemler yapılmakta olup, sahayı terk eden veya kaptama yapan madencilik faaliyeti müracaatı bulunmamaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları aşağı çizelgelerde verilmektedir.

Çizelge B.19 – Kilis ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları (Tarım Orman İl Müdürlüğü,2018)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	1332	26.569
Fosfor	557	
Potas	48	
TOPLAM	1937	26.5695

Çizelge B.20 - Kilis ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü,2018)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Bitki Böcek İlacı	10.75	31.160
Herbisitler	Yabancı Ot İlacı	13.26	
Fungisitler	Bitki Mantar İlacı	6.08	
Rodentisitler	Tarla Faresi İlacı	0,030	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM		30.12	31.160

İlimizde toprak kirliliğini belirleyecek analiz yapılmamaktadır. Bu nedenle aşağıdaki Çizelge B.8’de veriler boş bırakılmıştır.

Çizelge B.21 - Kilis ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü,2018)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
*				

*Veriler elde edilememiştir.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizdeki sektörlerden kaynaklanan atıkların mevzuat kapsamında bertarafına yönelik çalışmalar içerisinde denetimler yapılmakta olup, Çevre İzin ve Lisans almaları gereken tesisler tespit edilerek işlemleri yürütülmektedir.

Kaynaklar

DSİ

MİGEM

Kilis Belediye Başkanlığı

Kilis Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Kilis OSB Bölge Müdürlüğü

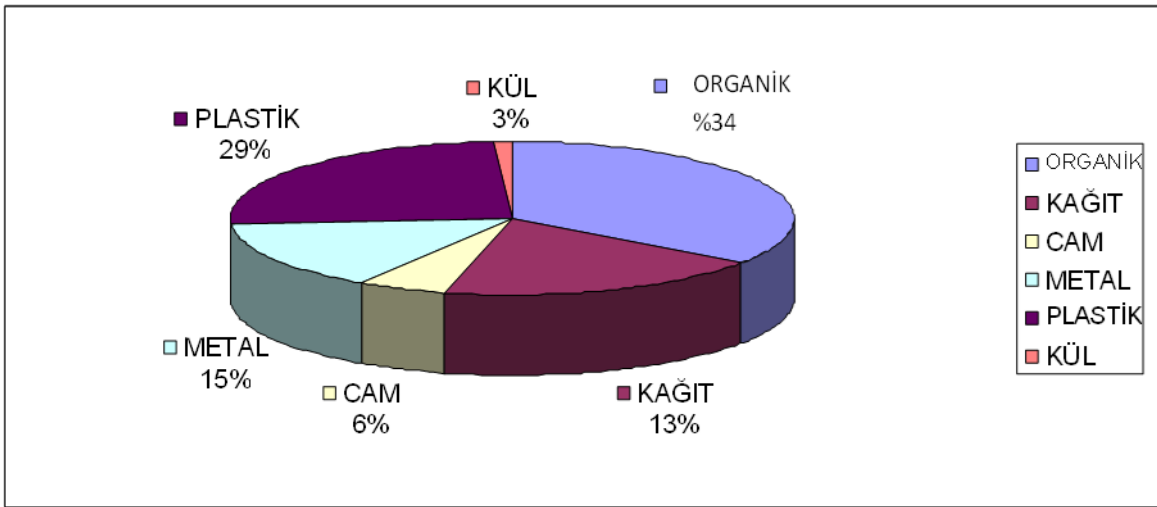
C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlde, üretilen belediye atık miktarı ve toplanan atık miktarı 58.400 ton/yıldır. İldeki katı atık düzenli depolama tesisi yeri Çukuroba Köyü Mevkiindedir.

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirletilmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Kilis ili için Atık kompozisyonu yıllık ortalama yüzdesi aşağıdaki şekildedir.

Grafik C.10 - (Kilis) ilinde katı atık kompozisyonu
(Kilis Belediyesi,2018)

Taban kaplama sistemi en alttan üste doğru şu şekilde oluşturulmuştur.

- ✓ Tesfiye edilmiş doğal zemin
- ✓ Geosentetik kil örtü
- ✓ HDPE Geomembran
- ✓ Koruma tabakası, Geotekstil
- ✓ Drenaj tabakası

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

- Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında Kilis Belediyesi tarafından döküm alanı belirlenmiş olup, bu alanda bertarafı sağlanmaktadır. Bu alan dışına herhangi bir hafriyat toprağı veya yıkıntı atığı bırakılmasına izin verilmemektedir. Aksi davranış durumunda Zabıta Müdürlüğü gereğince gerekli işlem Belediyesince tesis edilmektedir.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

İlimizde bulunan tüm kamu-kurum ve kuruluşlarına eğitim verilmiş ve “Sıfır Atık Sistemi” kurulması ve yönetimi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

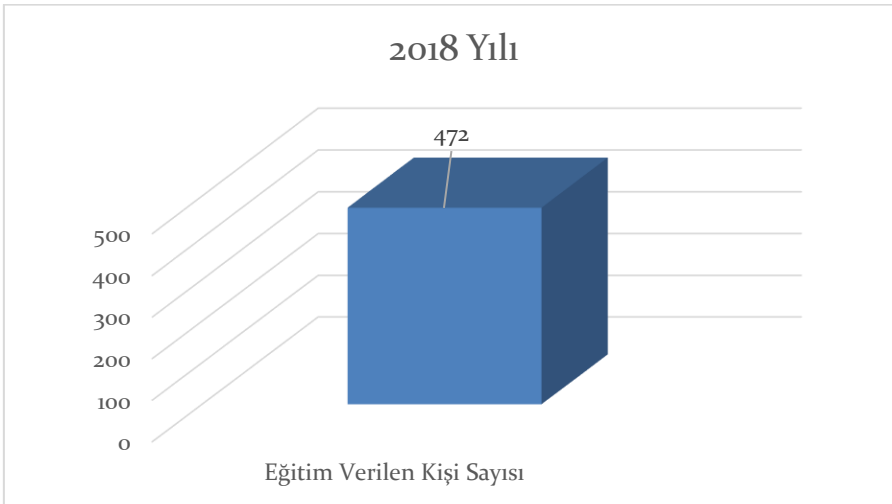
Bu kapsamda, kurumlar teker teker ziyaret edilmiş olup, konu hakkında daha detaylı bilgi verilerek sıfır atık sistemi kurulması konusunda yerinde yardımcı olunmuştur.

2018 yılı içinde İlimizde bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarına eğitim verilmiş olup, toplam eğitim alan kişi sayısı 472 kişidir. 2018 yılı içinde 22 adet kurum sıfır atık sistemine geçmiştir.

Çizelge C.23 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler

(Kaynak, yıl)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	4	128
Öğrenci	2	344

Grafik C.11 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İlimizde Atık Getirme Merkezi henüz bulunmamaktadır. Ancak Kilis Belediyesi tarafından alan belirleme çalışmaları devam etmektedir.

Çizelge C.24 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/OSB/Üniversite/Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM Belediye	0	0	0
2. Sınıf AGM AVM	0	0	0
3. Sınıf AGMOSB, Üniversite, Site, havaalanı	0	0	0
Mobil Atık Getirme MerkeziBelediye	0	0	0

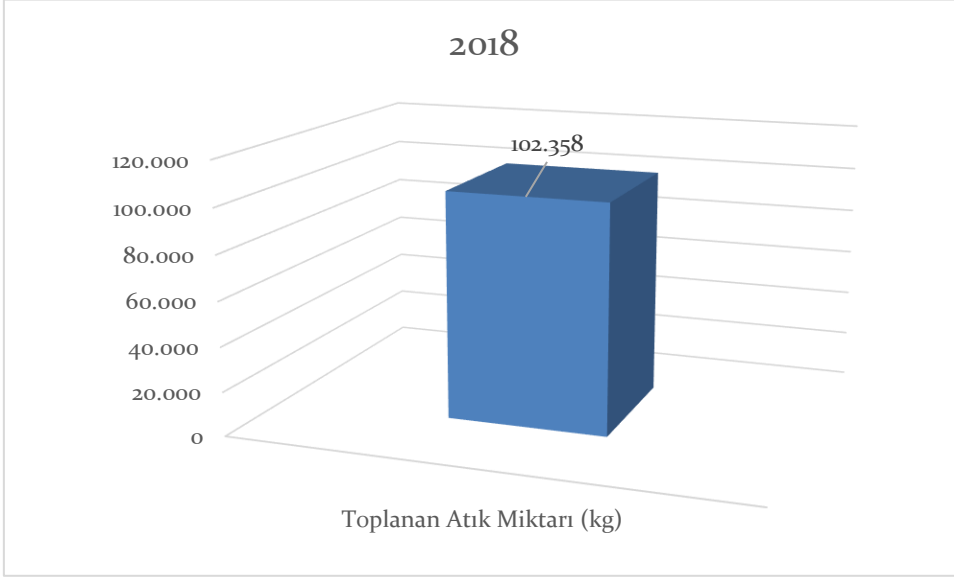
C.3.3. Atık Miktarları

İlde toplanan atık miktarlarına ilişkin bilgiler Çizelge C.26'ya göre verilir. Yıl bazlı karşılaştırma grafiği yapılmalıdır (Grafik C.13).

Çizelge C.25 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı

(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)		85.969
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)		6.153
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)		4.095
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)		6.141
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		
Pil(16 06 01*)		
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		
Aydınlatma (20 01 21*)		
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		
Hacimli atıklar (20 03 07)		
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		
Organik atık		
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		
TOPLAM		102.358

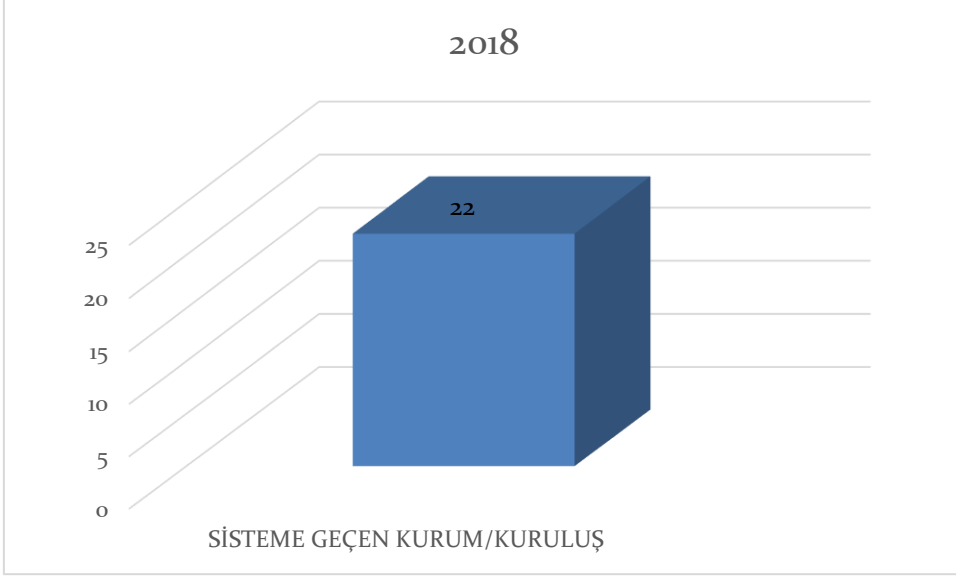
Grafik C.12 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

İlde sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluşlara ilişkin Çizelge C.27 doldurulur. Yıllar bazında karşılaştırma grafiği (Grafik C.14) yapılmalıdır. Yıl bazlı ilerleme grafiği yapılmalıdır.

Çizelge C.26 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Geneli		22	
Belediye Hizmet Binası			
Okul		12	
Kurum/kuruluş		10	
AVM	0	0	
Otel			
Hastane	1	1	
Sanayi			
Diğer			

Grafik C.13 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

C.3.5. Ekipman

İldeki sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlara ilişkin bilgiler Çizelge C.28'e göre verilir.

Çizelge C.27 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar
(Kilis Belediyesi, 2018)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
4000		375

C.3.6. Kompost

İlde kompost üretimine ilişkin bilgi verilerek Çizelge C.29 doldurulmalıdır.

Çizelge C.28 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	0	0	0
Kurum/Kuruluşlar	0	0	0

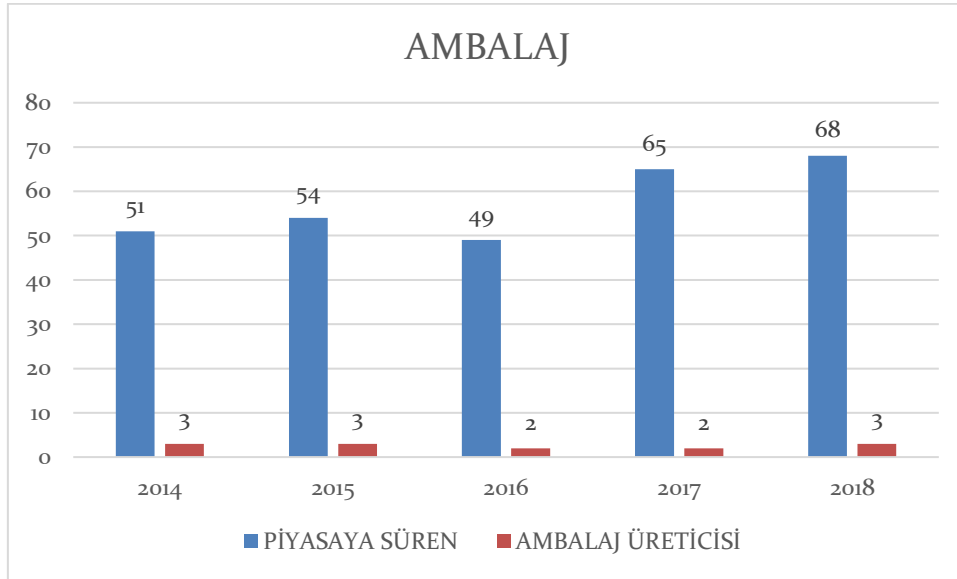
C.4. Ambalaj Atıkları

Kilis ilinde 3 adet ambalaj üreticisi ve 68 adet piyasaya süren işletme vardır. Bu işletmelere ait 2018 yılı üretilen ve piyasaya sürülen ambalaj miktarları aşağıdaki gibidir.

Çizelge C.29 - Kilis ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (Kilis Belediyesi, 2018)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	1.913.530	1.913.530
Metal	85.680	85.680
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	2.939.160	2.939.160
Cam	31.840	31.840
Ahşap	92.860	92.860
Karışık	-	-
Toplam	5.063.070	5.063.070

İlde kayıt altına alınan ekonomik işletme sayısından söz edilerek sayısal veriler ile Grafik C.15 hazırlanmalıdır.

Grafik C.14 – Yıl bazında (Kilis) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

Çizelge C.30 - 2018 yılında (Kilis) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Satış Noktaları Hariç)	68
Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Sadece Satış Noktaları)	
Ambalaj Üreticisi Sayısı	3

Tedarikçi Sayısı	
------------------	--

İlde kayıt altına alınan lisanslı firma (TAT-GKT) sayısından söz edilerek sayısal veriler ile Çizelge C.32 ve Çizelge C.33 hazırlanmalıdır

Çizelge C.31- 2018 yılında (Kilis) ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
0	0	0	0

Çizelge C.32 - 2018 yılında (Kilis) ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
0	0	0	0	0	0	0	0

İldeki belediye isimleri ve nüfusları verilerek, Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planlarına (AAYP) ilişkin durum verilmelidir.

Çizelge C.33 – 2018 yılında (Kilis)ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi	AAYP'ye Dahil Olan TAT Firmaları	AAYP'ye Dahil Olan Yetkilendirilmiş Kuruluşlar
Kilis Belediyesi		Var	18/12/2018	1	1

İldeki Atık Getirme Merkezleri ilişkin durumdan söz edilerek sayısal veriler ile Çizelge C.35 hazırlanmalıdır.

Çizelge C.34 - 2018 yılında (Kilis) ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum

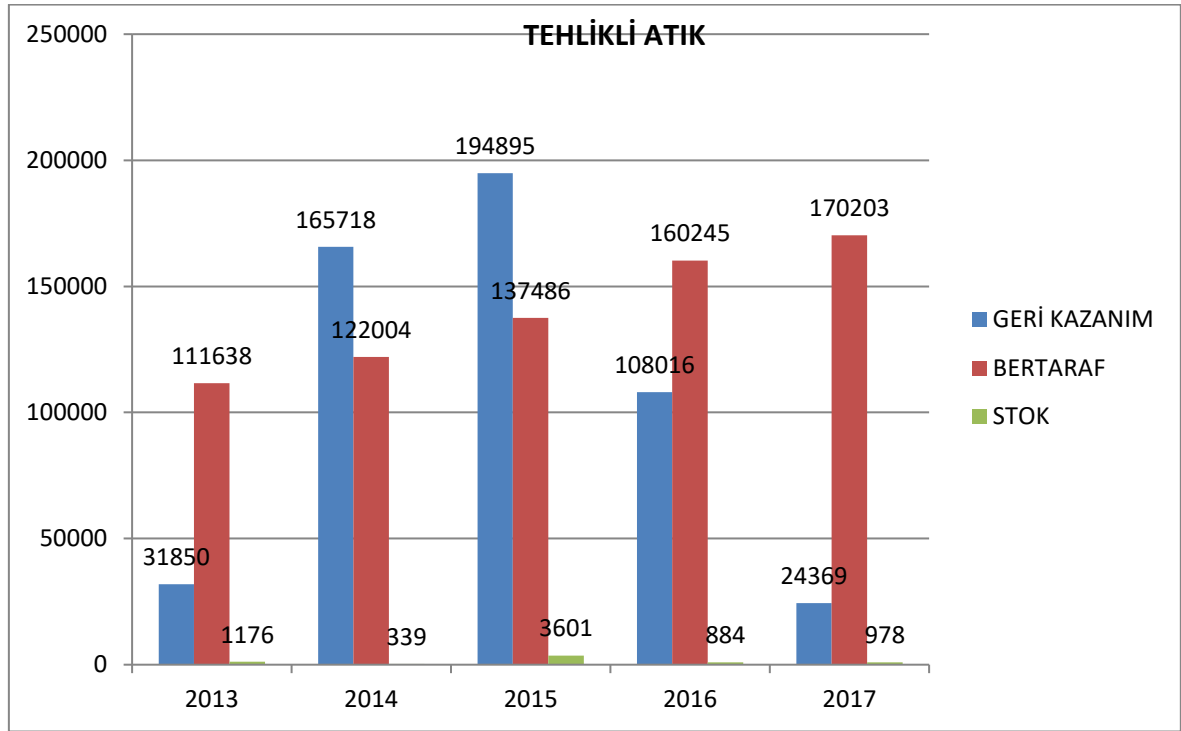
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB-Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Smif AGM	0	0	0	0	0
2. Smif AGM	0	0	0	0	0
3. Smif AGM	0	0	0	0	0

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık bertaraf tesisi mevcut değildir.

Tehlikeli atık üreten 113 adet tesis sistemde kayıtlı olup, bunların tehlikeli atık dağılımı; 2017 yılı itibari ile, Bertaraf: 170.203 kg, Geri Kazanım:24.369 kg Stok: 978 kg' dır.

Grafik C.15 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2018)

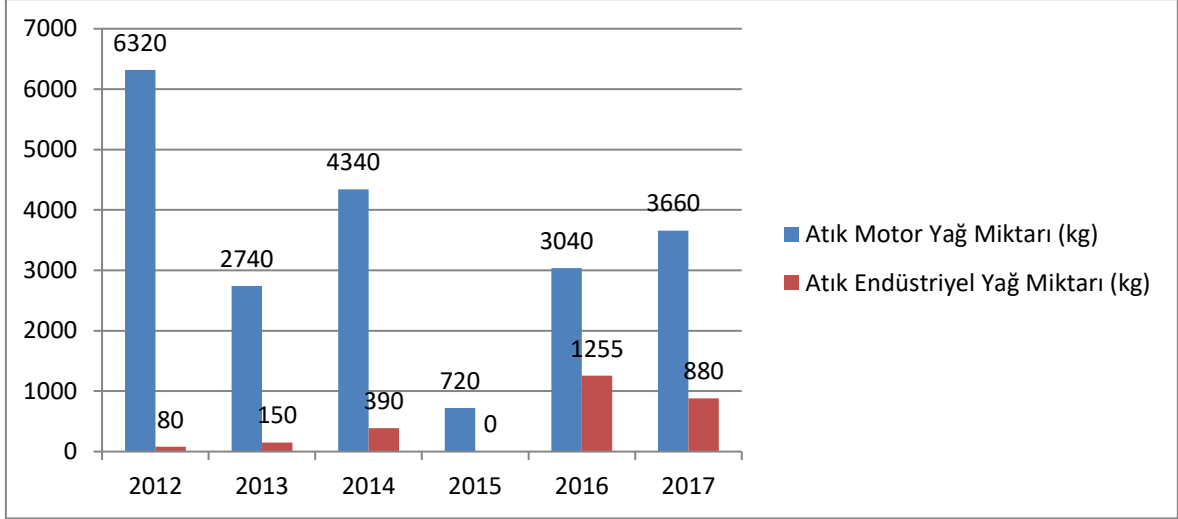
Çizelge C.35 - (Kilis) ilinde 2017 yılında atık işleme ve miktarı*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2017)

<u>Atık İşleme Yöntemi Kodu</u>	<u>Atık İşleme Yönteminin Adı</u>	<u>Atık Miktarı</u> <u>kg</u>
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin islahı/geri dönüşümü	3750
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	1085
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	183626
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımlar	8765
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	10877
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	126133
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücreli depolama ve benzeri)	1
D10		170

* Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.6. Atık Madeni Yağlar

2017 yılında Kilis İlinde 880 kg endüstriyel atık yağ ve 3660 kg atık motor yağı oluşmuştur. Oluşan bu atık yağlar 4540 litresi geri kazanım ve 850 litre stok yapılmıştır.

Grafik C.16 – Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2017)

& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.36 – (Kilis.) ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2017)

Geri kazanım&& (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
4540	-	-	880	-

&& Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

* Atık istatistikleri Atık Yönetim Uygulaması - Atık Beyan Sistemine (TABS) atık üreticileri Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Kilis İlinde atık pil ve akümülatör toplama, depolama, bertaraf ve geri kazanım yapan tesis mevcut değildir

Çizelge C.37 – (Kilis) ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2018)

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.17 – (Kilis) ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)*

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2018)

Çizelge C.38 – (Kilis) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*

(Atık Yönetimi Uygulaması, yıl)

2015	2016	2017
174.379	95.017	951

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.39 - (Kilis) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)*

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2018)

2013	2014	2015	2016	2017
250	444	174	21	951

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

* Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

“Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında, ilde gerçekleştirilen çalışmalardan, lisanslı bitkisel atık yağ geri kazanım tesislerinden ve bunların ürettiği ürünlerden ve miktarlarından söz edilmeli, Çizelge C.41 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.40 – (Kilis) ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis ¹		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
		9.118			

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

* Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

İlimizde taşıma lisanslı araç bulunmamaktadır.

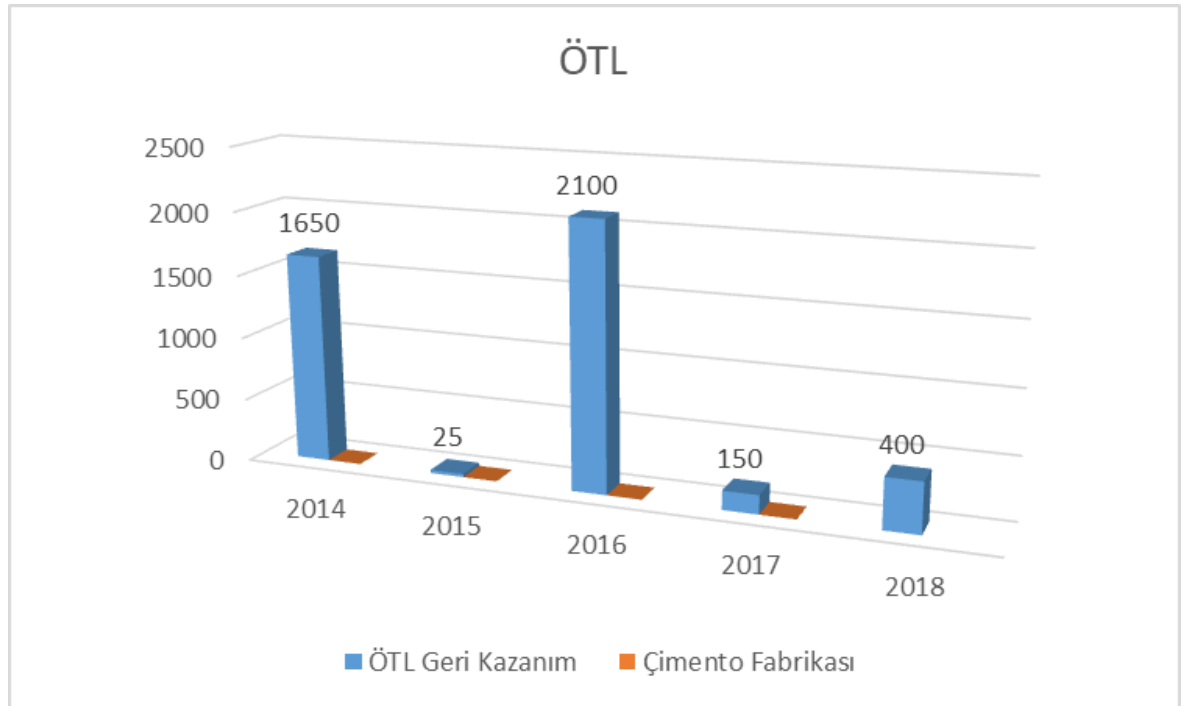
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde “Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ilimizde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış atık lastikler yetkili firma tarafından toplanmış ve geri kazanım tesislerine taşınmıştır.

Çizelge C.41 – (Kilis) ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	-	-	0,4	-	-	-

Grafik C.18 – Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Çizelge C.42 – Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Geri Kazanım Tesisleri	0,270	0,385	0,327	12,720	4,210	0,15	0,4
Çimento Fabrikası	-	-	-	-	-	-	-

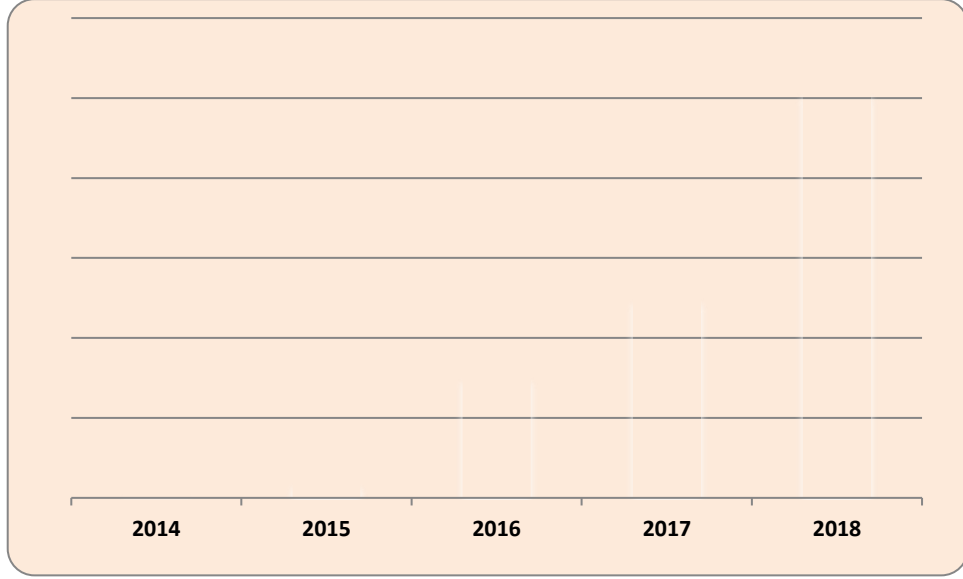
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İlimizde yönetmelik kapsamında giren firma bulunmamaktadır.

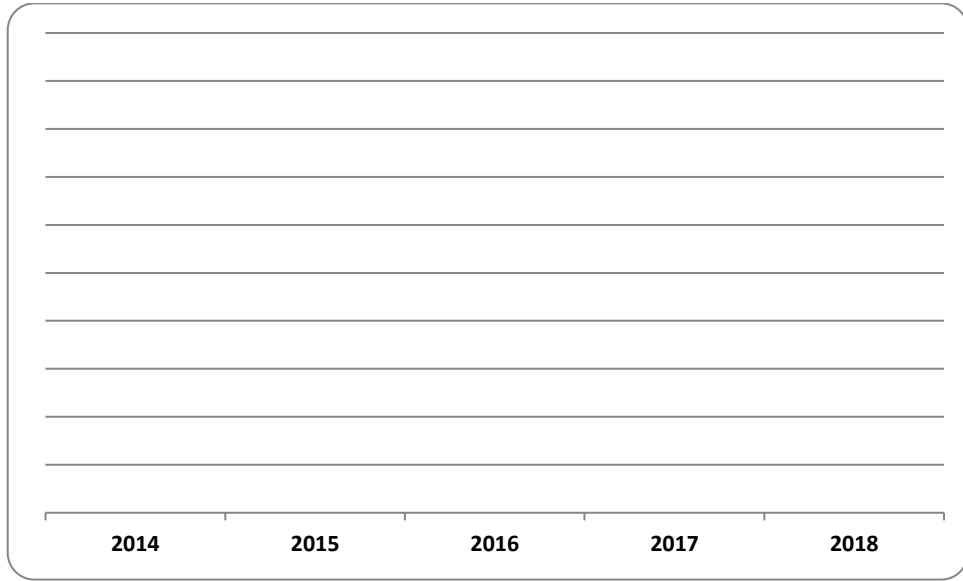
Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

İlimizde AEEE işleyen tesis bulunmamaktadır. Tesis bulunmadığından Toplanan AEEE ve AEEE İşleyen tesis için veriler bulunmamaktadır.

Grafik C.19 - (Kilis) ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Grafik C.20 - Yıllar itibariyle (Kilis) ilinde AEEE işleyen tesis sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Çizelge C.43 – (Kilis) ilinde 2018 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Belediyeler Taraından Olulurulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Olulurulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
0	0	0	0	0	0	0	0

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde gerçekleştirilen çalışmalardan söz edilerek Çizelge C.45 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.44 - (Kilis) ilinde 2018 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
2	0	0	0

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlde tehlikesiz atık tesisleri bulunmamaktadır. Bulunmadığı için veriler tabloya işlenememiştir.

Çizelge C.45 – (Kilis) ilinde 2017 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Atık Kodu**	2018						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
	13.801,357	126,302	0	-	0	0	-

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlde demir çelik sektörü mevcut olmadığından, bu tesislerden ortaya çıkan herhangi bir atık da bulunmamaktadır. Sektör mevcut olmadığı için tabloya ilişkin veriler işlenememiştir.

Çizelge C.46 – (Kilis) ilinde 2018 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri üretim kapasiteleri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
TOPLAM	0	0	-

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut olmadığından, bu termik santralden kaynaklanan kül de bulunmamaktadır. Santral mevcut olmadığından Çizelge için veri işlenememiştir.

Çizelge C.47 – (Kilis) ilinde 2018 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
TOPLAM	0	0	0

Grafik C.21 – (Kilis) ilinde 2018 yılı kül atıklarının yönetimi
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Atıksu Arıtma Tesisinden günlük ortalama 15-20 ton arıtma çamuru çıkmaktadır. Susuzlaştırılan bu çamurun tamamı Katı Atık Düzenli Depolama Alanında depolanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde 2018 yılı itibariyle il geneli nüfusu 130.825 kişi olup, il genelinde toplanan tıbbi atıklar 192,096 ton'dur. Bu atıklar Gaziantep ilinde bulunan lisanslı araçlarla toplanarak tıbbi atık sterilizasyon ünitesine götürülmektedir.

Çizelge C.48 – 2018 yılında (Kilis) ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Kilis Belediyesi	X	-	X	-	189,123					
Musabeyli Belediyesi	X	-	X	-	1,251					
Elbeyli Belediyesi	X	-	X	-	1,620					
Polateli Belediyesi	X	-	X	-	0,102					

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.49 - (Kilis) ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü,2018)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	88	111,6	123,321	138,107	164,249		192,096

C.14. Maden Atıkları

İlimizde faal durumda maden zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.50 – (Kilis) ilinde 2018 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

(Maden İşleri Genel Müdürlüğü,2018)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)		Zenginleştirme Atığı		
		Zenginleştirme Atığı	Pasa Atığı	Bertaraf Yöntemi	Karakterizasyonu	Tesis Sınıfı
Yok	Yok	0	0	0	0	0

Grafik C.22 – (Kilis) ilinde 2018 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Tekniğine göre uzaklaştırılamayan ve depolanamayan katı atıklar ve çöpler önemli derecede çevre kirlenmesine neden olmakta, halk sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Atıkların yeterince iyi bir şekilde yönetilememesi çevre ve insan sağlığı için riskler oluşturmaktadır. Bu nedenlerle katı atık yönetimi için Katı Atık Yönetimi Birliği tarafından düzenli depolama tesisi yapılmış Kilis ili katı atıkları bu alanda uygun koşullarda toplanılmakta ve bertaraf edilmektedir. Kilis ilinde oluşabilecek diğer atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için diğer kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Çizelge C.51 – 2018 yılı itibariyle (Kilis) ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı

(Kaynak, yıl)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	0
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	0
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	0

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
Kilis Belediyesi
MİGEM
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler duran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür.

Bu kapsamda İlimizde SEVESO direktifi kapsamında alt ve üst seviyeli kuruluş bulunmamaktadır.

Çizelge Ç.52 – (Kilis) ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
TOPLAM	0

Çizelge Ç.53 – (Kilis) ilinde 2018 yılında BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
Kapsam Dışı	0
TOPLAM	0

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde BEKRA kapsamında alt ve üst kuruluş bulunmamaktadır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemizin en kurak ve yaz aylarında en sıcak bölgesidir. Bu yönüyle kısmen Doğu ve İç Anadolu'ya benzemektedir. Bununla beraber iklim, toprak ve vejetasyon yönünden, Anadolu'nun kurak, yarı kurak bölgelerinden önemli ölçüde farklıdır.

Ova yüzeylerinde sıcak iklim şartları altında oksidasyonun şiddetli olmasından ötürü topraklar kırmızı renkli olup kurak bölge toprakları (aridisol) grubuna girer. Yağış yetersizliğinden dolayı topraktaki kireç miktarı yüksektir.

Bölgenin alçak kısımlarında kurakçıl ve zayıf otsu türler bulunur. Batıda Kahramanmaraş-Gaziantep hattı, doğuda Siirt arasındaki yaygın güneyi, vejetasyon sahasıdır. Bilhassa güneye doğru çölümsü step manzarası görülür.

Kilis İlinde bulunan endemik bitkiler şunlardır:

Araceae

Arum L.

Arum detruncatum C.A.MEYER var. CAUDATUM (ENGLER) K.ALPINAR ET

R.MILL

Asteraceae

Anthemis L.

Anthemis pauciloba BOISS. var. MICROSTEPHANA (EIG) GRIERSON

Brassicaceae

Hesperis L.

Hesperis aintabika POST

Dipsacaceae

Scabiosa L.

Scabiosa kurdica POST

Fabaceae

Astragalus L.

Astragalus aintabicus BOISS.

Astragalus dipodurus BENGE

Dorycnium MILLER

Dorycnium Pentaphyllum SCOP.subsp.HAUSSKNECHTII (BOISS) GAMS Liliaceae

Fritillaria L.

Fritillaria viridiflora POST

Kilis ilindeki yaygın flora familya ve türleri.

D.2. Fauna

Günümüzde yaban hayvanları yaşama ortamları insan etkileri nedeniyle gitgide daralmakta, gün geçtikçe sınırlanmaktadır. Özellikle yerel memeli türler ile diğer fauna elemanları daha uygun yaşama ortamlarına çekilmektedirler.

Tablo: Kilis ili faunası

<u>AMFİBİLER</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Bufonidae		
Bufo viridis	Kara Kurbağası	Yaygın, tehlikede olmayan

SÜRÜNGENLER

Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Testudinidae		
Tesudo graeca terrestris	Tosbağa	Yaygın, tehlikede olmayan
Gekkonidae		
Cyrtodactylus scaber	Arap keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Agamidae		
Agama ruderata	Bozkır keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Scincidae		
Eumeces schneideri	Sarı kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Mabuya vittata	Şeritli kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Lacertidae		
Lacerta cappadocica urmiana	Kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Ophisops elegans	Toros kertenkelesi	Yaygın, tehlikede olmayan
Typhlopidae		
Typhlops vermicularis	Köryılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Leptotyphlopidae		
Leptotyphlops marcorhyncus	İpliksi yılan	Nadir
Colubridae		
Coluber jugularis	Karayılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Colubar ravergieri	Kocabaş yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Eirenis coronella	Halkalı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Malpolon monspessulans insgnia	Çukurbaşı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Rhynchoncalamus melanocephalus	Toprak yılanı	Yaygın, tehlikede olmayan
Spalerosophis diadema cliffordii	Urfa yılanı	Nadir
Viperidae		
Vipera lebetina	Koca engerek	Yaygın, tehlikede olmayan
<u>MEMELİLER</u>		
Soricidae		
Crociodura leucodon	Tarla sivri faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Erinaceidae		
Erinaceus concolor	*Kirpi	Yaygın, tehlikede olmayan
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Hemiechnus auritus	Uzunkulaklı kirpi	Nadir

Leporidae		
Lepus europaeus	**Yabani tavşan	Yaygın, tehlikede olmayan
Cricetidae		
Mecocricetus auratus	Avurtlak	Yaygın, tehlikede olmayan
Vespertilionidae		
Pipistrellus kuhli	*Beyaz yakalı	Zarar görebilir
Pipistrellus pipistrellus	*Cüce yarasa	Zarar görebilir
Gerbillidae		
Meriones vinogradovi	Küçük çölsıçanı	Nadir
Meriones crassus	Çölsıçanı	Nadir
Spalacidae		
Spalax ehrenbergi	Körfare	Yaygın, tehlikede olmayan
Muridae		
Apedemus mystacinus	Kayalık faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Canidae		
Vulpes vulpes	**Kızıl tilki	Yaygın, tehlikede olmayan

<u>KUŞLAR</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Ciconiidae		
Ciconia ciconia	*Ak leylek	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Accipitridae		
Accipiter nisus	*Atmaca	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Phasianidae		
Alectoris chukar	**Kınalı keklik	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Coturnix coturnix	**Bıldırcın	
Columbidae		
Streptopelia decaocta	*Kumru	
Columba livia	**Kaya güvercini	
Caprimulgidae		
Apus apus	*Ebabil	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Meropidae		
Merops apiaster	*Arıkuşu	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Alaudiae		
Galerida cristata	*Tepeli toygar	
Melanocorypa calandra	*Tarlakuşu	
Fringillidae		
Carduelis carduelis	*Saka	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Corvidae		
Corvus corena	***Leş kargası	
Pica pica	***Saksağan	
Hirundinidae		
Hirundo rustica	*Kırlangıç	
Motacillidae		
Motacilla alba	*Kuyruk sallayan	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır

Muscicapidae		
Muscicapa striata	*Sinekkapan	
Passeridae		
Passer domesticus	*Serçe	
Sturnidae		
Sturnus vulgaris	*Sığırcık	
Turdidae		
Turdus merula	**Karatavuk	

Yanlarında (*) ile gösterilen türler belli zamanlarda avlanılmasına izin verilen türlerdir. Yanlarında (**) ile gösterilen türler Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünün 2003-2004 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu kararı ile koruma altına alınmıştır. Yanlarında (***) ile gösterilen türler her vakit avlanabilen türlerdir.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

Kilis İlinde Orman varlığı, Kilis Orman İşletme Müdürlüğünden alınan veriler tabloda verilmiştir.

Kilis İşletme Şefliğimizin Toplam Orman Alanı	27.074,50	ha	
Kilis İli Toplam Orman Alanı	20.857,00	ha	
Kilis İli Koru Alanı	8.472,00	ha	
Kilis İli Bozuk Koru Alanı	12.385,00	ha	
Orman Vasfına Göre	% 40 İbrelili Ağaçlar Oluşturuyor.		
Orman Vasfına Göre	% 60 Yapraklı Ağaçlar Oluşturuyor.		
İbrelili Ağaçların Türleri	Kızılçam - Fıstık Çamı		
Yapraklı Ağaçların Türleri	Meşe ve Türleri		
Bozuk Ormandan Koruya Dönüşüm	Yıllık 150	ha	

Kilis ilinde 27,074,50 ha olan orman alanlarının %54 verimli orman ve %46 bozuk orman alanıdır. Mevcut orman alanında 16,741 ha kızılçam, 8,950 ha meşe, 46 ha fıstık çamı, 12 ha badem, 22 ha menengiç ve 1,261 ha diğer (ibrelili+yapraklı) ağaçlar görünmektedir.

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park Bulunmamaktadır. İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

D.4. Çayır ve Mera

Ekstantif karakterde mera hayvancılığının sürdürüldüğü ilimizde mera alanları, tarım arazisi oluşturmak amacı ile yıllardır sürekli olarak daraltılmıştır. Eğimlerin kısa mesafede sıkça değiştiği, engebeli bir topografyaya sahip olan ve geniş sahaların genç bazalt akıntıları tarafından işgal edildiği sahada, tarım arazilerinin toplam alanının % 60'a yakın bir kısmını oluşturması, çok eğimli ve taşlık-kayalık sahaların dahi tarım alanı haline dönüştürüldüklerine işaret etmektedir. Toprak örtüsünün bulunduğu hemen her saha, ya tarım arazisidir yâda tarım yapılamayacak kadar, eğimli veya taşlık-kayalıktır. Ayrıca en yüksek kısımları bile 1.250 m. nin altında bulunan sahada, yaylacılık şeklinde kullanıma olanak verebilecek yüksek kısımlarda mevcut değildir.

Böylece yörede verimli mera arazisi bulunmayıp, ormanlık-fundalık kısımlar, çok eğimli, sığ bir toprak örtüsüne sahip alanlar taşlık-kayalık bazalt platosu yüzeyleri ile hasat sonrası tahıl ve baklagil arazileri verimsiz otlak alanları olarak kullanılmakta ve iklimin kurak oluşu nedeniyle bu otlaklardan yılın ancak birkaç ayında yararlanılabilmektedir.

İlimizde 8.597 ha. çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Arazinin tümü hayvan otlatmak amacıyla kullanılmaktadır.

Bölgede çayır ve meralarla ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

D.5. Sulak Alanlar

İlde Tarım ve Orman Bakanlığı Kilis Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü sorumluluk alanı içerisinde sulak alan bulunmamaktadır

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Doğal koruma ve biyolojik çeşitlilik kapsamında il genelinde yapılan tüm faaliyetlerin yasal izin ve kanunlar çerçevesinde yapılması sağlanmakta, gerekli izinleri alamayan faaliyetlere izin verilmemektedir.

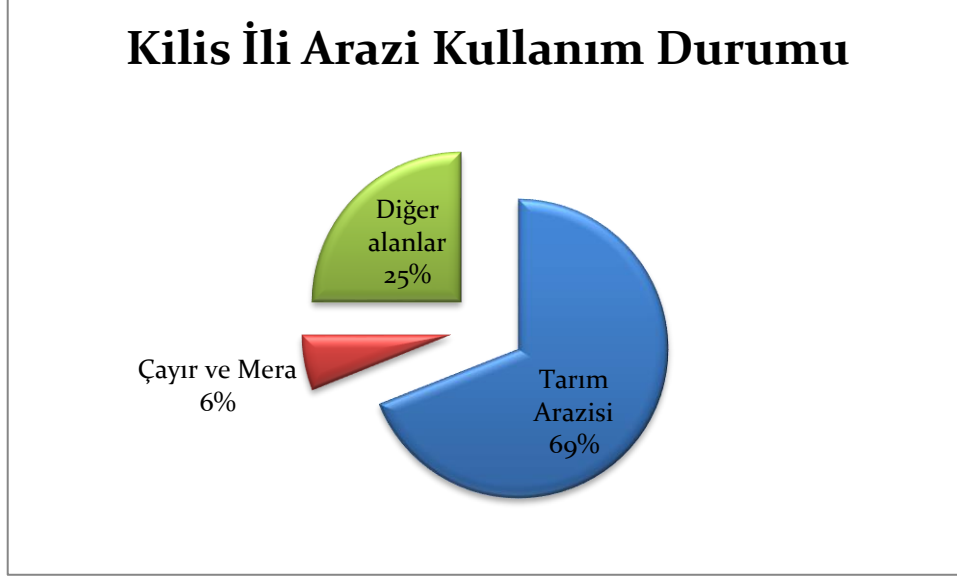
Kaynaklar

Kilis Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
DKMP Şube Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Tarım ve Orman Bakanlığı ve Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, tarafından Kilis ili arazi varlığının durumu aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik E.23– (Kilis) ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü,2018)

Çizelge E.54 – (Kilis) ilinde arazi kullanım sınıflandırması
(Kaynak, Corine, 2017)

Arazi Sınıfı	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1. Yapay Bölgeler	815,36	0,58	918,74	0,65	1279,38	0,91	1279,38	0,91
2. Tarımsal Alanlar	125.775,22	89,34	125.534,28	89,17	112268,50	80,05	112282,66	80,06
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	14.184,63	10,08	14.184,63	10,08	26524,72	18,91	26524,72	18,91
4. Sulak Alanlar	-	-	-	-	000000	0,00	0	0,00
5. Su Yapıları	-	-	137,56	0,10	169,40	0,12	155,25	0,11
TOPLAM	140.145,21	100	140.775,21	100	140.242,00	100	140242,01	100,00

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Konu ile ilgili veri <http://aris.ormansu.gov.tr/csa/> adresinden alınmıştır.

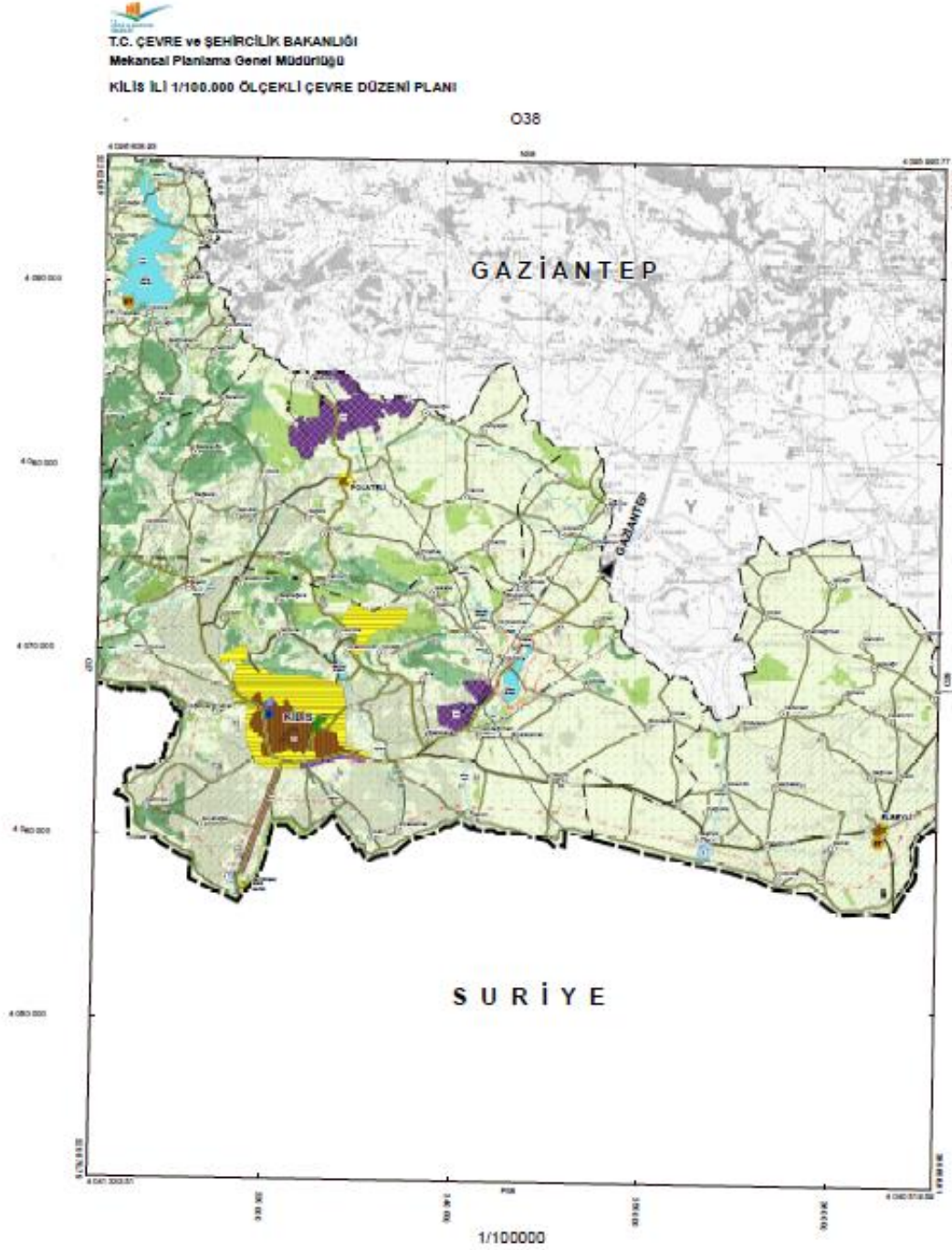
Kaynaklar

Tarım Ve Orman Bakanlığı

Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Harita E.2 – Kilis ilinin Çevre Düzeni Planı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname' nin 7. maddesi uyarınca "Kilis İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı"

([N37](#), [N38](#), [O37](#), [O38](#), [O39](#) Plan Paftaları, [Lejant](#), [Plan Hükümleri](#), [Plan Açıklama Raporu](#))

15.09.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl genelinde bulunan arazinin %69'i tarıma elverişli arazi olup, bu arazilerde tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Kaynaklar : evre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Tarım ve Orman Müdürlüğü, Kilis Belediyesi.

Kaynaklar

Kilis Belediyesi

Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Kilis evre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

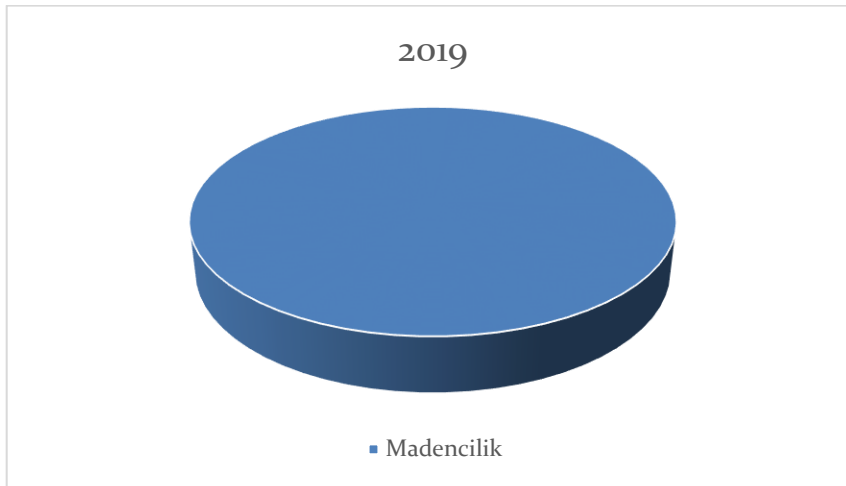
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

2018 Yılı içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında ÇŞİM tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gerekli ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge F.55 – Kilis İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

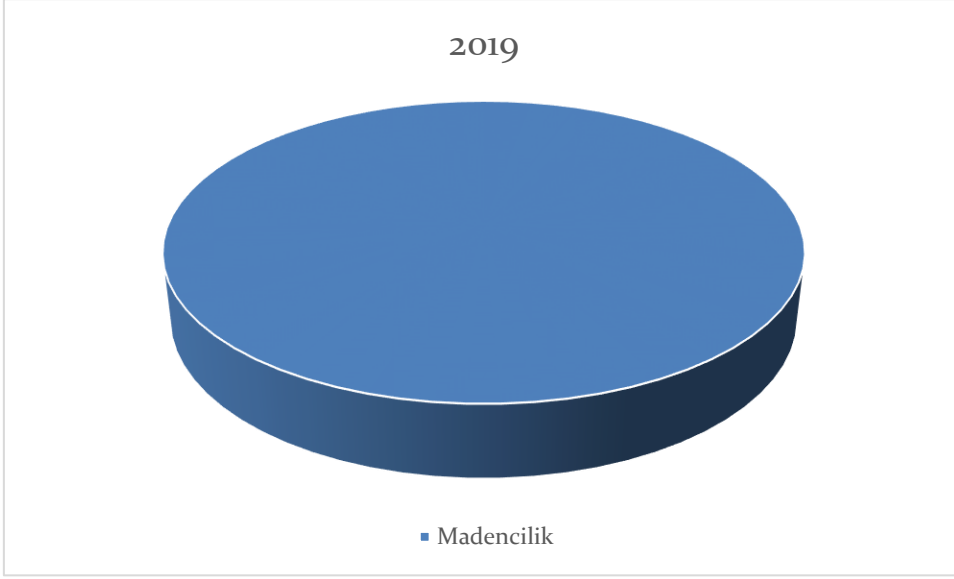
Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	-	-	-	-	-	-	3
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	0
ÇED Olumlu Kararı	2	-	-	-	-	-	-	2

Ayrıca Müdürlüğümüze 2018 yılında listelerde yer almayan kapsam dışı olan 4 adet sanayi, 2 adet konut, 9 adet gıda, 1 adet ulaşım, 4 adet atık sektörü, 2 adet enerji sektörü, 3 adet hayvancılık sektörü, 1 adet maden sektörü, 2 adet kimya sektörü, 3 adet petrol sektörü, 1 adet su sektörü, 2 adet turizm sektörü olmak üzere 34 adet müracaat olmuştur.

Grafik F.24 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

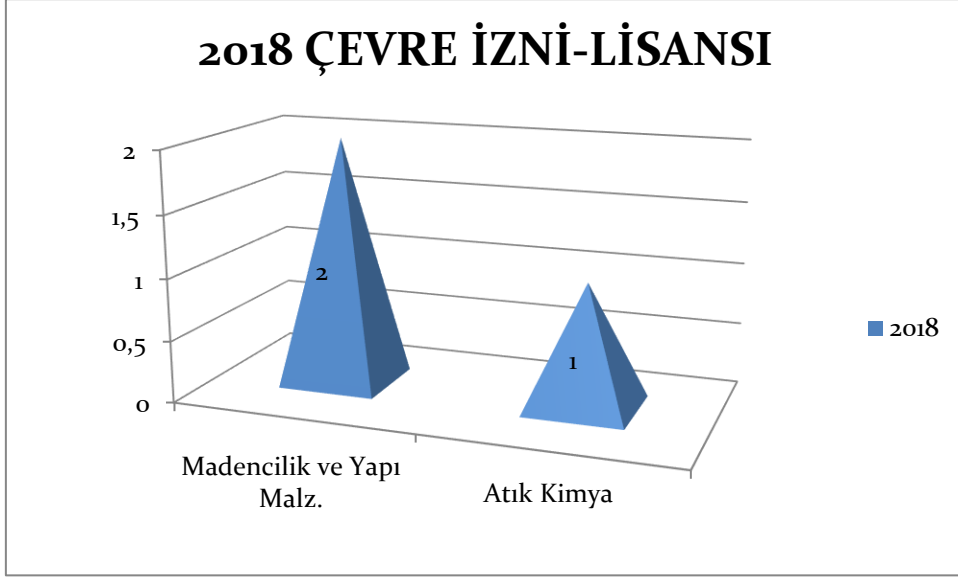
Grafik F.25 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Yönetmelik kapsamında verilen geçici faaliyet belgeleri, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgelerinin istatistikî bilgileri aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge F.56 – Kilis ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	0	3	3
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	0	3	3
TOPLAM	0	6	6

Grafik F.26 – Kilis ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

2018 yılında 7 adet ÇED kapsamında yapılan müracaattan, 5 tanesi sonuçlanmıştır. 1 adet müracaat işlemleri devam etmektedir. 1 adet müracaat ise iptal ve iade edilmiştir. 6 adet faaliyet için Çevre İzin ve Lisans kapsamında yapılan başvuru değerlendirilmiştir. Başvurusu uygun bulunan faaliyetlere yasal çerçevede İzin, Lisans ve/veya ÇED Gerekli değildir kararı verilmektedir.

Kaynaklar

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

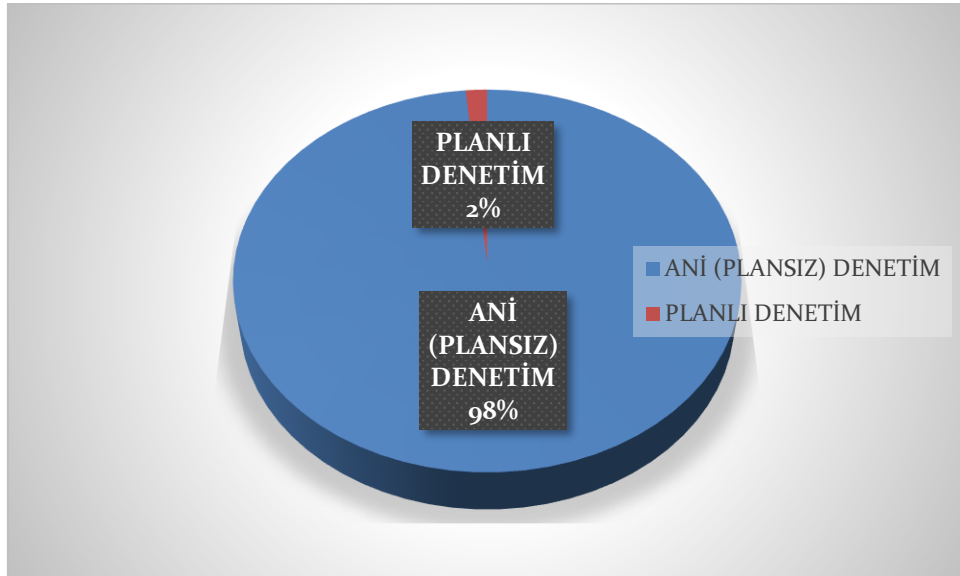
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.57 - Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(e-denetim yazılımı, 2018)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	4
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	196
Genel toplam	200

Grafik G.27 – Kilis ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

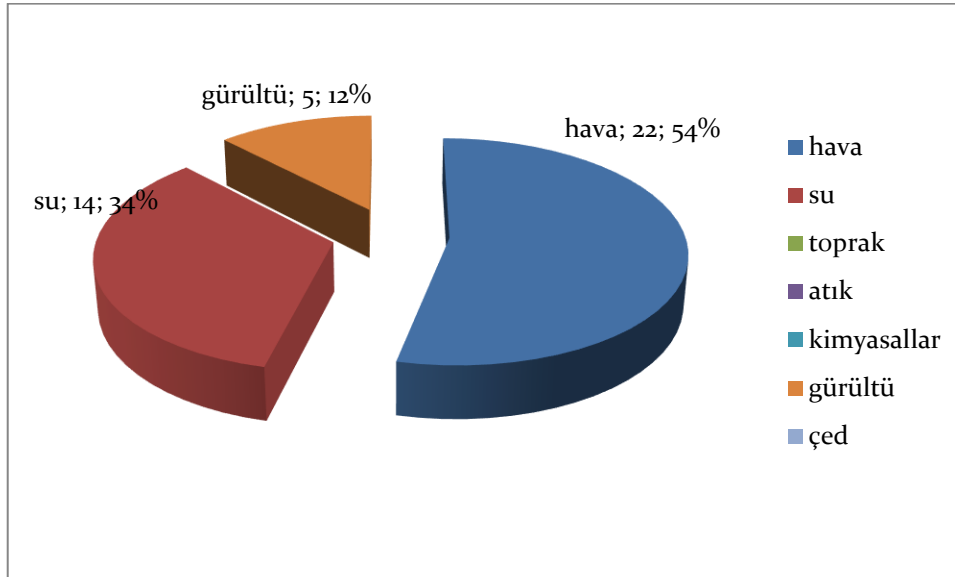
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Kilis İlinde 2018 yılında toplam 42 şikâyet gelmiştir. Şikâyetlerin konusu ile ilgili bilgiler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge G.58 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	22	14				6		42
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	22	14				6		42
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100				100		100

Grafik G.28 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

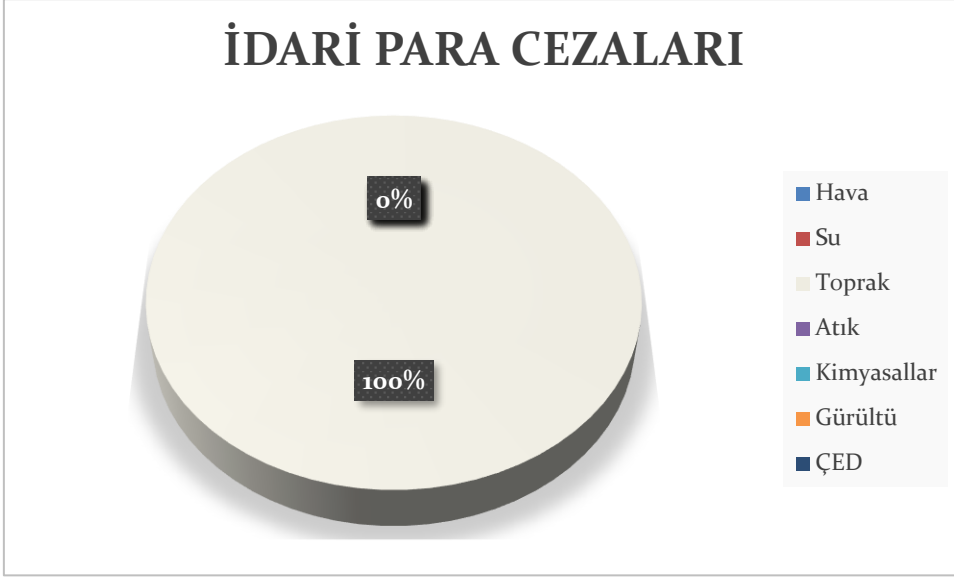
G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.60, Grafik G.30 e-denetim uygulamasından elde edilen verilerle oluşturulmalıdır. İdari yaptırım kararı verilen firmaların isimleri rapor metninde verilmemelidir.

Çizelge G.59 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	0	0	16.218	0	0	0	0	0	16.218
Uygulanan Ceza Sayısı	0	0	29	0	0	0	0	0	29

Grafik G.29 – Kilis ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2018 yılında ilde faaliyet durdurma cezası uygulanmamıştır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kilis ilinde 2018 yılı içinde toplamda 200 denetim gerçekleştirilmiş, yapılan denetimlerin 196 ani denetim, 4 planlı kapsamındadır. Yıl içerisinde Müdürlüğe ulaşan 42 şikayetin tamamı sonuçlandırılmıştır.

Kaynaklar

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2018 yılı içerisinde Çevre Eğitimleri verilmiştir. Bu kapsamda, özellikle İlimizde bulunan tüm kamu –kurum ve kuruluşlarına “Sıfır Atık” eğitimi 2018 yılı Mart ayı içinde verilmiştir. Bunun yanı sıra okullarda “Çevre ve Sıfır Atık” konulu eğitimler de verilmiştir. 2018 yılı içinde 472 kişiye “Sıfır Atık “ eğitimi kapsamında eğitim verilmiştir.

5 Haziran Dünya Çevre Günü kutlamalarında, Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordineli olarak, İlkokullar arası “Resim”, Ortaokullar arası “şiiir”, liseler arası “kompozisyon” yarışması düzenlenmiştir. Dereceye giren öğrencilere hediyeleri verilmiştir.

İlimizde bulunan Kamu-Kurumlarından, Kilis Cumhuriyet Başsavcılığı, İl Özel İdaresi, Kilis Polisevi Şube Müdürlüğü, Kilis Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Kilis Organize Sanayi Bölgesi’ne, Okullarda eğitim verilmiştir.

Halen eğitim faaliyetleri devam etmektedir.

Kaynaklar

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü